

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Kielcach

LKI.410.002.02.2023

Mariola Koza
Dyrektor Zespołu Szkół nr 3 im. Stanisława
Staszica
ul. Wiśniowa 23
29-100 Włoszczowa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/059 – Funkcjonowanie szkolnych systemów oceniania osiągnięć edukacyjnych i zachowania uczniów w województwie świętokrzyskim

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Technikum nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Zespole Szkół nr 3 im. Stanisława Staszica (dalej: Szkoła lub Zespół), ul. Wiśniowa 23, 29-100 Włoszczowa.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Mariola Koza, Dyrektor Szkoły (dalej: Dyrektor) od 1 września 2022 r. Do tego dnia stanowisko dyrektora Szkoły zajmował Piotr Dziuba ¹ (od 1 września 2017 r.).
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Tworzenie i wdrażanie szkolnych systemów oceniania uczniów.2. Realizacja i dokumentowanie procesu oceniania uczniów.3. Nadzór pedagogiczny nad ocenianiem uczniów.
Okres objęty kontrolą	Lata szkolne 2020/2021-2022/2023, z wykorzystaniem do realizacji celów kontroli dowodów sporządzonych przed tym okresem oraz danych statystycznych związanych z przedmiotem kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ² .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach.
Kontroler	Agnieszka Olejarz, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKI/16/2023 z 10 stycznia 2023 r.

(akta kontroli str. 1-3)

¹ Dalej: Poprzedni Dyrektor.

² Dz.U. z 2022 r. poz. 623; dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W Szkole opracowano wewnątrzszkolne zasady oceniania (dalej: WZO), jednak przy ich tworzeniu nie dochowano należytej staranności. Statut Szkoły został sporządzony nierzetelnie, bowiem nie uwzględniał niektórych wymogów związanych z ocenianiem, m.in. nie określono w nim warunków i trybu otrzymania wyższych niż przewidywane rocznych ocen klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych oraz rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania, sposobu uzasadniania przez nauczyciela ustalonych ocen oraz trybu wnoszenia zastrzeżeń do przyznanej nagrody i trybu odwoływania się od kary, jak również część zapisów w statucie nie była dostosowana do przepisów oświatowych, m.in. nieprawidłowo określono w nim wymagania edukacyjne na stopień celujący. Nieodwołanie się w statucie do, stosowanej w Szkole, średniej ważonej ocen cząstkowych, w tym nieprzyporządkowanie do niej poszczególnych ocen klasyfikacyjnych, poddają w wątpliwość zasadność jej stosowania. Uwagi nauczycieli dotyczące zasadności niektórych zapisów w statucie Szkoły oraz sugestie wskazujące na potrzebę dokonania w nim pewnych zmian sugerują, że statut na etapie jego tworzenia lub dokonywania w nim zmian nie został poddany odpowiednim konsultacjom. Dla objętych analizą czterech przedmiotów opracowano przedmiotowe zasady oceniania (dalej: PZO), przy czym nie uregulowano w nich niektórych kwestii wymaganych postanowieniami statutu lub ich nie uszczegółowiono. W przyjętych w Szkole zasadach dotyczących nauki zdalnej nie ustalono sposobu monitorowania postępów uczniów oraz sposobu weryfikacji wiedzy i umiejętności uczniów, w tym również informowania uczniów o jego postępach w nauce. W Szkole nie zawsze prawidłowo oceniano i dokumentowano osiągnięcia edukacyjne uczniów klas, których dokumentację szkolną objęto szczegółową analizą. Zdarzyły się bowiem przypadki m.in. niezyskania przez uczniów wymaganej liczby ocen, niestosowania przyjętych w statucie wag lub braku ocen w dziennikach. Organizując egzaminy poprawkowe i klasyfikacyjne Dyrektor nie wywiązał się z niektórych obowiązków wynikających z przepisów oświatowych. Nie wszystkim uczniom z dysfunkcjami nauczyciele dostosowali do ich indywidualnych potrzeb wymagania edukacyjne. Wewnątrzszkolne ocenianie uczniów, jak wskazują stwierdzone nieprawidłowości, nie było objęte w Szkole wystarczającym nadzorem pedagogicznym.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

1. Tworzenie i wdrażanie szkolnych systemów oceniania uczniów

Opis stanu faktycznego

Technikum nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi (dalej: Technikum) wchodzi w skład Zespołu Szkół nr 3 im. Stanisława Staszica. Organem prowadzącym Szkołę jest powiat włoszczowski.

(akta kontroli str. 19, 20)

W latach szkolnych 2020/2021-2022/2023 w Technikum funkcjonowały odpowiednio: 21, 20 i 22 oddziały klasowe, w których uczyło się: 592, 581 i 626 uczniów⁴ (w tym odpowiednio: siedmiu, pięciu i siedmiu uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych oraz pięciu, sześciu i trzech uczniów objętych nauczaniem indywidualnym). Kadra pedagogiczna liczyła odpowiednio 71, 79 i 83 nauczycieli. W powyższym okresie realizowano kształcenie w zawodach: technik informatyk, technik mechanik, technik elektryk, technik żywienia i usług gastronomicznych,

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Wg stanu na 30 września 2020 r., 30 września 2021 r. i 30 września 2022 r.

technik handlowiec, technik budownictwa, technik logistyk, technik ekonomista, technik hotelarstwa i technik przetwórstwa mleczarskiego.

(akta kontroli str. 4-10)

Obowiązujący w latach szkolnych 2020/2021-2021/2022 statut Szkoły został uchwalony przez Radę Pedagogiczną Szkoły 28 listopada 2019 r.⁵, na podstawie art. 80 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe⁶ w związku z art. 82 ust. 2 tej ustawy. Propozycje zapisów w statucie (m.in. wynikające ze zmiany przepisów oświatowych), dotyczące praw i obowiązków ucznia, wprowadzenia oceny ważonej zostały wypracowane przez komisję ds. statutu, która przy ich tworzeniu wzięła pod uwagę własne propozycje, ale również sugestie nauczycieli i uczniów (uczniowie oczekiwali, że w Szkole, podobnie jak w szkołach podstawowych, będzie stosowany system oceniania według średniej ważonej). Zmiany do ww. statutu (m.in. polegające na ustaleniu zasad prowadzenia nauki zdalnej i hybrydowej w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania pracy Szkoły) zostały przyjęte uchwałą Rady z 11 października 2022 r.

(akta kontroli str. 11-125, 128, 155)

Statut Szkoły⁷ został upubliczniony na stronie internetowej Zespołu⁸. Był również dostępny w formie papierowej w sekretariacie Szkoły, u pedagoga szkolnego i u opiekuna samorządu uczniowskiego. WZO oraz prawa i obowiązki ucznia były również wywieszane na szkolnej tablicy ogłoszeń. PZO obowiązujące w bieżącym roku szkolnym były dostępne u nauczycieli przedmiotu a zestaw wszystkich znajdował się u wicedyrektora.

(akta kontroli str. 106, 533-536)

Dla wybranych przez kontrolera przedmiotów (tj. matematyki, języka angielskiego, chemii i wychowania fizycznego) opracowano PZO obowiązujące w latach 2021/2022 i 2022/2023.

(akta kontroli str. 441-532)

Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19⁹, wprowadzono zarządzenie Nr 7/2020 Dyrektora Szkoły z 23 marca 2020 r. w sprawie zdalnego nauczania w Zespole. Zasady określone w powyższym zarządzeniu zostały ustalone we współpracy z nauczycielami. Ww. zarządzenie znajdowało się w sekretariacie Szkoły.

Postanowienia, o których mowa w art. 125a ust. 7 ustawy Prawo oświatowe dotyczące szczegółowej organizacji zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz sposobu potwierdzania uczestnictwa uczniów w zajęciach realizowanych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, zostały wprowadzone do statutu po rozpoczęciu roku szkolnego 2022/2023. Z wyjaśnień Dyrektora wynika, że zmiany w statucie zostały wprowadzone po objęciu przez nią stanowiska. Dopiero wtedy, po zapoznaniu się z obowiązującymi przepisami, powołała komisję do spraw zmian w statucie Szkoły.

(akta kontroli str. 12, 66-68, 437-440, 533, 539-540, 556)

⁵ Uchwała Nr 43/2019 Rady Pedagogicznej Szkoły z dnia 28 listopada 2019 r. W Szkole nie powołano Rady Szkoły, zgodnie z art. 82 ust. 2 ustawy Prawo oświatowe, jej zadania wykonywała Rada Pedagogiczna (dalej: Rada).

⁶ Dz. U. z 2021 r. poz. 1082, ze zm.

⁷ Tekst jednolity po zmianach przyjętych uchwałą Rady Pedagogicznej Szkoły z 11 października 2022 r. (dalej: statut).

⁸ <http://zsp3.pl/dokumenty.html>.

⁹ Dz. U. poz. 493, ze zm., dalej: rozporządzenie ws. szczególnych rozwiązań.

W statucie ustalono ogólne wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania poszczególnych ocen śródrocznych i rocznych. Na bazie tych wymagań oraz obowiązujących podstaw programowych i realizowanych programów nauczania, nauczyciele zostali zobowiązani do opracowania wymagań edukacyjnych dla poszczególnych zajęć edukacyjnych i danego etapu kształcenia (§ 116).

(akta kontroli str. 102-106)

W statucie wskazano aktywności podlegające ocenie. Wśród nich znalazły się: sprawdzian, kartkówka, prace klasowe, odpowiedź ustna, aktywność na lekcji. Ponadto dopuszczono stosowanie innych form aktywności związanych ze specyfiką przedmiotu, ustalonych przez zespół przedmiotowy i wpisanych do PZO (§ 115 ust. 16). W § 115 ust. 17 statutu określono wagi dla wybranych aktywności, które miały mieć *jednakową wagę przyjętą w dzienniku elektronicznym dla wszystkich przedmiotów nauczania*. Aktywnościom wymienionym w statucie przypisano wagi od 3 do 5 (np. sprawdzian – waga 5, kartkówka – waga 4, aktywność na lekcji – waga 3). Dyrektor wyjaśniła, że wprowadzone zostaną w statucie aktywności o wadze 1 i 2, po to by zachować skalę wag od 1 do 5.

Na podstawie § 115 ust. 15 statutu nauczyciel zobowiązany był do systematycznego sprawdzania wiedzy i umiejętności uczniów oraz stosowania różnorodnych form kontroli postępów ucznia w nauce. Uczeń powinien być oceniany na bieżąco i rytmicznie (§ 115 ust. 4).

(akta kontroli str. 100, 102, 545)

Statut określał minimalną liczbę ocen cząstkowych, która wynosiła od trzech do sześciu i uzależniona była od tygodniowej liczby godzin przedmiotu. Liczba ocen cząstkowych powinna się równać co najmniej tygodniowej liczbie godzin danego przedmiotu plus dwa, przy czym z przedmiotu realizowanego w wymiarze cztery i więcej godzin tygodniowo powinna wynosić minimum sześć (§ 119 ust. 7 statutu).

(akta kontroli str. 110)

W statucie określono kryteria ustalania ocen ze sprawdzianów i testów. Wskazano, że szczegółowe kryteria oceniania są określone w PZO (§ 116 ust. 5). W statucie podano także, że w przypadku nieobecności ucznia na pisemnym sprawdzianie, uczeń ma obowiązek zaliczenia materiału w terminie do dwóch tygodni od dnia powrotu do szkoły, w formie ustalonej w PZO, oraz że ucieczka ucznia ze sprawdzianu i kartkówki traktowana jest jako odmowa odpowiedzi w formie pisemnej i równoznaczna z wystawieniem mu oceny niedostatecznej (§ 115 ust. 24 i 25). Dyrektor wyjaśniła, że zapis § 115 ust. 25 statutu *zostanie zmodyfikowany tak, aby uczeń, który celowo uciekł ze sprawdzianu lub kartkówki zobligować do zaliczenia materiału na kolejnej lekcji bez ponownej zapowiedzi*.

NIK zauważa, że ocenianie osiągnięć edukacyjnych ucznia polega na rozpoznawaniu przez nauczycieli poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności (art. 44b ust. 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty¹⁰). W związku z tym brak napisanego sprawdzianu uniemożliwia ocenienie tej wiedzy w jakikolwiek sposób.

(akta kontroli str. 101, 102, 106, 550)

Zgodnie z § 115 statutu ocena roczna i śródroczna nie jest średnią ocen cząstkowych (ust. 4), a powinna wynikać z analizy wszystkich ocen (ust. 10), największe znaczenie należało przywiązywać do sprawdzianu i klasowej pracy pisemnej i odpowiedzi ustnej (ust. 11). Brak w statucie zapisów o tym, że śródroczna i roczna ocena klasyfikacyjna ustalana jest na podstawie średniej ważonej ocen cząstkowych, jakie otrzymał uczeń

¹⁰ Dz. U. z 2022 r. poz. 2230.

oraz nieprzyporządkowanie tych ocen do średniej ważonej¹¹ mogą wskazywać na niezasadność stosowania średniej ważonej.

Dyrektor wyjaśniła, że *statut zostanie uzupełniony w zakresie wprowadzenia średniej ważonej, która będzie istotnym elementem ocen klasyfikacyjnych, a także określimy progi na poszczególne oceny. Średnia ważona będzie stanowić wskazówkę do wystawienia oceny, ale to nauczyciel zadecyduje o ostatecznej ocenie śródrocznej i rocznej.*

W statucie podano terminy ustalania śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych oraz śródrocznej i rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania (§ 119 ust. 3).

(akta kontroli str. 99-114, 550)

Statut nie określał szczegółowo sposobu uzasadniania przez nauczyciela ustalonych ocen, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W § 119 ust. 3 statutu wskazano, że na trzy tygodnie przed klasyfikacyjnym posiedzeniem rady pedagogicznej należy poinformować ucznia i jego rodziców o przewidywanych ocenach śródrocznych i rocznych, przy czym nie określono w jakiej formie należy to zrobić, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Szczegółowiej opisano sposób informowania uczniów i ich rodziców o przewidywanych ocenach niedostatecznych z zajęć edukacyjnych. Zgodnie z § 122 ust. 6 statutu, *o przewidywanym dla ucznia śródrocznym (rocznym) nieklasyfikowaniu i stopniu niedostatecznym z zajęć edukacyjnych nauczyciel danego przedmiotu informuje wychowawcę, a ten przekazuje pisemną lub ustną informację rodzicom (prawnym opiekunom) ucznia na trzy tygodnie przed klasyfikacyjnym posiedzeniem rady pedagogicznej. Fakt ten musi być odnotowany w dzienniku wychowawcy oraz e-dzienniku*. W statucie nie określono terminu i formy informowania ucznia i jego rodziców o przewidywanej rocznej ocenie klasyfikacyjnej zachowania. Szerzej o tym w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W statucie nie określono sposobu udostępniania sprawdzonych i ocenionych pisemnych prac ucznia oraz dokumentacji dotyczącej oceniania ucznia, innej niż wymieniona w art. 44e ust. 5 pkt 1-3 ustawy o systemie oświaty, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Zgodnie z § 122 ust. 4 statutu, na pierwszym w danym roku spotkaniu z rodzicami (prawnymi opiekunami) wychowawca klasy informuje o prowadzeniu w Zespole e-dziennika umożliwiającego uzyskiwanie na bieżąco wszystkich informacji o aktualnych postępach dziecka. Na podstawie § 122 ust. 10 statutu rodzic lub prawny opiekun mógł być informowany o postępach i trudnościach w nauce oraz frekwencji na zajęciach m.in.: na zebraniach klasowych, telefonicznie, pisemnie lub podczas bezpośredniego kontaktu z nauczycielem.

W statucie nie określono trybu i warunków uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Statut nie regulował kwestii dotyczących poprawiania uzyskanych ocen bieżących. Dyrektor wyjaśniła: *Każdy uczeń ma prawo poprawy uzyskanej oceny bieżącej. Warunki i tryb takiej poprawy określa w PZO nauczyciel z danego przedmiotu. Brak takiego zapisu w statucie jest z naszej strony niedopatrzaniem, które zostanie uzupełnione.*

(akta kontroli str. 99-114, 549)

W statucie określono tryb i zasady przeprowadzania egzaminów klasyfikacyjnych i poprawkowych, przy czym niektóre zapisy nie uwzględniały w pełni treści przepisów,

¹¹ Tj. nieokreślenie progów, od których uzyskuje się poszczególne oceny.

które stanowiły podstawę do ich sformułowania, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Tryb postępowania w przypadku zgłoszenia do dyrektora Szkoły zastrzeżeń do rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych został określony w § 120 statutu, przy czym nie uwzględniono w nim zapisów § 17 ust. 2-4, 6, 9-12 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych¹² lub odwołania do tych przepisów.

(akta kontroli str. 90, 110-113)

W zarządzeniu Nr 7/2020 Dyrektora Szkoły z 23 marca 2020 r. w sprawie zdalnego nauczania w Zespole zawarto jedynie ogólne zapisy odnoszące się do § 1 ust. 1 pkt 10 rozporządzenia ws. szczególnych rozwiązań, które nie spełniały wszystkich wynikających z tego przepisu wymogów, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. W zarządzeniu znalazł się zapis, że warunki i sposób przeprowadzania egzaminu klasyfikacyjnego i poprawkowego są zgodne z dotychczasowymi zasadami ustalonymi w statucie Szkoły, przy czym przeprowadza się je w sposób zdalny.

(akta kontroli str. 437-440)

W § 81 statutu określono szczegółową organizację zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz sposób potwierdzania uczestnictwa uczniów w zajęciach realizowanych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. W statucie nie ustalono sposobu monitorowania postępów uczniów, sposobu weryfikacji wiedzy i umiejętności uczniów, a także warunków organizowania egzaminów klasyfikacyjnych i poprawkowych oraz sprawdzianów wiadomości i umiejętności w czasie zdalnego nauczania.

Dyrektor wyjaśniła, że *na etapie tworzenia przepisów dot. nauczania zdalnego, niezamierzenie pominięto kwestię dokładnego sposobu monitorowania postępów uczniów, a także sposobu weryfikacji wiedzy i umiejętności uczniów*. Nie odniosła się do przyczyn nieokreślenia w statucie warunków organizowania egzaminów klasyfikacyjnych i poprawkowych oraz sprawdzianów wiadomości i umiejętności w czasie zdalnego nauczania. Dodała jedynie, że *zgodnie z § 9 zarządzenia Nr 7/2020 (...) w sprawie zdalnego nauczania w Zespole, warunki i sposób przeprowadzania egzaminu klasyfikacyjnego i egzaminu poprawkowego są zgodne z dotychczasowymi zasadami zapisu w statucie Szkoły, przy czym przeprowadza się je w sposób zdalny. Uznaliśmy, że taki zapis reguluje kwestie przeprowadzania ww. egzaminów, jednak po głębszej analizie przepisów, uważamy, że zapis mówiący o przeprowadzaniu egzaminów w sposób zdalny jest zbyt ogólnikowy i należy go uszczegółowić*.

(akta kontroli str. 66-68, 439, 556)

W statucie uwzględniono możliwość korzystania przez uczniów i ich rodziców z konsultacji z nauczycielami, wprowadzonych art. 42 ust. 2f ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela¹³ (§ 95).

(akta kontroli str. 80)

Zgodnie z § 117 ust. 7 statutu, PZO zawierają: *wymogi edukacyjne z poszczególnych działów programowych na poszczególne oceny określone w WZO; sposoby sprawdzania wymogów edukacyjnych; maksymalną ilość całogodzinnych sprawdzianów w okresie; szczegółowe kryteria ocen częściowych; sposób wystawiania ocen śródrocznych; warunki poprawiania przewidywanych ocen; warunki zaliczania wiadomości z semestru w przypadku oceny niedostatecznej; zasady zaliczania nieobecności na sprawdzianach; zasady przechowywania i udostępniania*

¹² Dz. U. poz. 373, ze zm., dalej: rozporządzenie ws. oceniania.

¹³ Dz. U. z 2021 r. poz. 1762, ze zm.

do wglądu prac pisemnych; obniżenie wymagań edukacyjnych oraz inne zasady wynikające ze specyfiki danego przedmiotu.

(akta kontroli str. 106)

Badaniem objęto PZO z matematyki, chemii, języka angielskiego i wychowania fizycznego¹⁴ obowiązujące w roku szkolnym 2021/2022 i stosowane przez nauczycieli uczących w klasach 1Ti i 2Ti. Ich analiza wykazała, że:

- a) Ogólne wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania przez ucznia śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych zostały zawarte w PZO z matematyki, języka angielskiego i wychowania fizycznego. Wymagania edukacyjne określone w PZO z matematyki i języka angielskiego nie spełniały wymogu określonego w § 117 ust. 7 statutu, zgodnie z którym *przedmiotowe zasady oceniania zawierają wymogi edukacyjne z poszczególnych działów programowych na poszczególne oceny określone w WZO*. Takie szczegółowe wymagania posiadała nauczycielka z chemii w formie odrębnego dokumentu, przy czym z powodu przeoczenia brakowało w nim wymogów na ocenę celującą;
- b) We wszystkich PZO określono sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych, w tym wymieniono aktywności, które podlegały ocenie;
- c) W PZO z chemii przyjęto, że brak pracy domowej skutkuje oceną niedostateczną oraz że uczeń za błędne jej rozwiązanie nie otrzymuje oceny niedostatecznej.

Nauczycielka chemii wyjaśniła: *Oceny niedostateczne z pracy domowej wystawiam za brak pracy domowej i za nieumiejętność rozwiązania tych zadań na tablicy, co świadczy, że uczeń jest nieprzygotowany do lekcji*. Dodała również, że *błędne rozwiązanie nie powinno być ukarane oceną niedostateczną, ponieważ uczeń próbował wykonać zadania, ale pobłądził, zastosował złą drogę rozwiązania, (...) i to świadczy o tym, że uczeń coś robił*;

- d) W PZO z języka angielskiego¹⁵ i matematyki znalazły się zapisy mówiące m.in. o tym, że w przypadku ucieczki z zajęć, na których odbywa się sprawdzian lub kartkówka uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną.

Nauczyciele matematyki¹⁶ wyjaśnili *Zgodnie z zapisem statutu ucieczka lub nieobecność nieusprawiedliwiona (...) na zapowiedzianej pracy pisemnej jest traktowana jako odmowa udzielenia odpowiedzi. Taki zapis powoduje, że ucieczki praktycznie nie występują*;

- e) PZO z matematyki, języka angielskiego¹⁷ i wychowania fizycznego zawierały szczegółowe kryteria ocen cząstkowych. W PZO z chemii podano, że sprawdziany i kartkówki są oceniane według kryteriów określonych w WZO;
- f) W PZO z chemii, matematyki i języka angielskiego¹⁸ dopuszczono możliwość poprawy oceny ze sprawdzianu¹⁹. W przypadku ocen z kartkówki, pracy domowej i odpowiedzi ustnej, w PZO z chemii wyraźnie wskazano, że nie można ich poprawić. Mimo to uczniowie mieli możliwość poprawy ocen z tych form aktywności.

Nauczycielka chemii wyjaśniła: *Niektórzy uczniowie poprawiali kartkówki czy prace domowe jeśli uzasadnili swoją niedyspozycję i podali powód uzyskania słabszej oceny: byli po dłuższej chorobie lub źle się czuli w danym dniu. Uważam, że trzeba*

¹⁴ Analizą objęto sześć dokumentów obowiązujących w roku szkolnym 2021/2022, w tym po dwa z matematyki i języka angielskiego i po jednym z chemii i wychowania fizycznego. Jedno PZO z matematyki zostało opracowane przez jednego nauczyciela, drugie przez grupę. Jedno PZO z matematyki lub angielskiego zostało opracowane przez jednego nauczyciela, drugie przez grupę.

¹⁵ Opracowanego przez grupę nauczycieli języka angielskiego.

¹⁶ Uczący w klasach, których dokumentację objęto badaniem.

¹⁷ Opracowanego przez grupę nauczycieli języka angielskiego.

¹⁸ Opracowanego przez grupę nauczycieli języka angielskiego.

¹⁹ Z chemii i z matematyki wskazano, że ta możliwość dotyczy oceny niedostatecznej.

pomagać tym uczniom, którzy chcą uzyskać większą wiedzę, a takie pozwolenie na poprawę da taki efekt. Są to jednak pojedyncze przypadki.

Nauczyciel matematyki wyjaśnił: *Biorąc pod uwagę dobro uczniów dałem możliwość poprawy kartkówek, z których były oceny niedostateczne. Myślałem, że PZO daje mi taką możliwość. Miałem zmienić na początku roku zapis w PZO (...), ale zapomniałem.*

Zdaniem NIK, zapisy w PZO z chemii mówiące o tym, że oceny z ww. form aktywności nie podlegają poprawie nie znajduje uzasadnienia w obowiązujących przepisach oświatowych i pozostaje w sprzeczności z przepisem art. 44b ust. 5 pkt 2, 3 i 4 ustawy o systemie oświaty, gdzie wskazuje się na motywujący ucznia charakter oceniania jego osiągnięć edukacyjnych;

g) W PZO z matematyki i języka angielskiego²⁰ znalazł się ogólny zapis dotyczący dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb uczniów z dysfunkcjami²¹. Dodatkowo w PZO z matematyki podano obniżone kryteria punktowe stosowane przy ocenie prac pisemnych.

Z wyjaśnień nauczycieli opracowujących ww. PZO wynika, że zakres dostosowania wymagań edukacyjnych do potrzeb uczniów z dysfunkcjami określany jest w odrębnym dokumencie;

h) W PZO z chemii, matematyki i języka angielskiego²² określono, że uczeń, który otrzymał ocenę niedostateczną na koniec pierwszego semestru musi go zaliczyć lub poprawić ocenę w czasie i terminie uzgodnionym z nauczycielem;

i) We wszystkich PZO²³ znalazł się zapis dotyczący zaliczania nieobecności na sprawdzianach;

j) PZO z chemii i języka angielskiego przewidywało możliwość uzyskania plusów z aktywności na lekcji. Pięć plusów oznaczało ocenę bardzo dobrą.

(akta kontroli str. 441-453, 463-512, 519-523, 744, 745, 750, 754)

Zapisy dotyczące oceniania podczas nauki zdalnej znalazły się w PZO z chemii, w którym zapisano, że wszystkie określone formy sprawdzania i oceniania osiągnięć uczniów mogą odbywać się w systemie on-line oraz w PZO z matematyki, w którym podano, że ocenie podlegają te formy pracy ucznia, które są możliwe do wykonania na urządzeniach wykorzystywanych przez ucznia podczas komunikacji z nauczycielem podczas lekcji.

(akta kontroli str. 442, 471, 480)

Dyrekcja Szkoły nie weryfikowała PZO pod względem ich kompletności i zgodności ze statutem. Dyrektor wyjaśniła, że *PZO nie były weryfikowane pod kątem prawidłowości ich opracowania. W tej kwestii obdarzyliśmy nauczycieli zbyt dużym zaufaniem, że zrobią to poprawnie.* Podobnych wyjaśnień udzielił Poprzedni Dyrektor.

(akta kontroli str. 833, 835)

Zgodnie ze statutem Szkoły, śródroczną i roczną klasyfikacyjną ocenę zachowania ustalano według skali określonej w § 11 ust. 2 rozporządzenia ws. oceniania, przy uwzględnieniu podstawowych obszarów, o których mowa w § 11 ust. 1 tego rozporządzenia²⁴. W jej ustaleniu brali udział z głosem opiniującym uczniowie, w tym oceniani uczeń, nauczyciele i pozostali pracownicy Szkoły, zaś ostatecznie ustalał ją

²⁰ Opracowanego przez grupę nauczycieli języka angielskiego.

²¹ Zapis ten brzmiał: W przypadku opinii i orzeczeń z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej wymagania wobec ucznia zostają dostosowane do zaleceń poradni, z dostosowaniem wymagań edukacyjnych włącznie. W takim przypadku nauczyciel ustala je na podstawie przeprowadzonej diagnozy, szczegółowo omawia z uczniem i w razie potrzeby udziela mu wsparcia na dodatkowych zajęciach pozalekcyjnych, opracowując plan indywidualnej pracy.

²² Opracowanego przez grupę nauczycieli języka angielskiego.

²³ Nie dotyczy PZO z wychowania fizycznego.

²⁴ Śródroczna i roczna ocena klasyfikacyjna zachowania uwzględniała również: dbałość o estetykę Zespołu, godne i kulturalne zachowanie się w Zespole i poza nim, przeciwstawianie się przejawom przemocy i wulgarności.

wychowawca klasy. Z § 118 ust. 4 statutu wynika, że propozycję oceny klasyfikacyjnej zachowania wychowawca przedkładał w formie pisemnej zainteresowanym nauczycielom. Dyrektor wyjaśniła, że użyty zwrot „zainteresowanym” jest niefortunny. Propozycje ocen zachowania wychowawca przedstawia wszystkim nauczycielom uczącym w danej klasie.

W statucie nie określono sposobu zasięgnięcia opinii o zachowaniu ucznia od nauczycieli i innych pracowników Szkoły oraz uczniów oraz nie wskazano formy w jakiej miałyby to być udokumentowane. Dyrektor wyjaśniła, że opinie są zgłaszane pisemnie lub ustnie. *Rada Pedagogiczna nigdy nie zgłaszała uwag, aby określić ww. sposób, a także formę jej udokumentowania.*

Nauczyciele, na podstawie § 118 ust. 7 statutu zobowiązani byli do dokonywania w dzienniku elektronicznym wpisów o pozytywnych i negatywnych przejawach zachowań ucznia. Ponadto zgodnie z § 118 ust. 3 statutu, uwagi dotyczące zachowania ucznia są zgłaszane do wychowawcy osobiście w formie ustnej lub pisemnej przynajmniej na dwa dni przed klasyfikacyjnym posiedzeniem rady pedagogicznej. Dyrektor doprecyzowała, że *zgodnie z § 118 ust. 3 statutu Szkoły istnieje dodatkowa możliwość zgłoszenia uwag przy wystawianiu śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych zachowania. Nauczyciele mogą zgłaszać w formie pisemnej i ustnej uwagi na temat danego ucznia, które pojawiły się w ostatnim czasie, ale (...), nie zgłosili ich wcześniej w dzienniku. Ustne uwagi nauczycieli powinny zostać odnotowane później w dzienniku elektronicznym w zakładce uwagi, jednak trudno odnieść się, czy każdy nauczyciel wpisuje taką usłyszaną informację.*

W statucie ustalono kryteria oceniania zachowania. Jednym z kryteriów otrzymania oceny nieodpowiedniej było przychodzenie na zajęcia lekcyjne w niestosownym stroju. Zdaniem NIK, jest to zbyt restrykcyjne podejście. Zgodnie z § 108 statutu jednym z obowiązków ucznia jest noszenie odpowiedniego stroju (tzn. strój ucznia nie może eksponować gołych ramion, brzucha, głębokich dekoltów, niestosownych nadruków; w okresie letnim wykluczone jest noszenie spodenek krótszych niż do kolan). Dyrektor podała, że *ocenę z zachowania uzależniono od stroju ucznia, ponieważ ubiór ucznia pokazuje jego stosunek do samej instytucji szkoły.* W statucie wskazano również, że na ostateczną ocenę zachowania ucznia wpływa liczba godzin nieobecnych nieusprawiedliwionych. Dyrektor wyjaśniła: *Oceny zachowania uczniów uzależniono od ilości nieusprawiedliwionych godzin i spóźnień, ponieważ chcieliśmy w ten sposób docenić i wyróżnić osoby uczęszczające na zajęcia regularnie, mające bardzo dobrą frekwencję oraz aby zmotywować uczniów, by nie opuszczali często zajęć edukacyjnych. Ze względu na zbyt restrykcyjne ilości godzin nieusprawiedliwionych, mające wpływ na ocenę zachowania uczniów, ich limit zostanie zwiększony.* Konieczność zmian w tym zakresie zauważyły również wychowawczynie dwóch klas, których dokumentację objęto badaniem.

W statucie nie ustalono warunków i trybu otrzymania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości.*

W § 118 ust. 15 określono warunki komisyjnego ustalania oceny zachowania w sytuacji określonej w art. 44n ust. 4 pkt 2 ustawy o systemie oświaty, przy czym nie uwzględniono w nim wszystkich zapisów § 17 ust. 7 i 8 rozporządzenia ws. oceniania, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości.*

(akta kontroli str. 93, 107-110, 113, 544, 545, 549, 603, 617)

W statucie określono katalog nagród i kar. Uczeń mógł być nagrodzony m.in. za: wybitne osiągnięcia w nauce i realizacji zadań praktycznej nauki zawodu; udział i osiągnięcia w olimpiadach, konkursach przedmiotowych i zawodach sportowych; aktywne przeciwdziałanie zjawiskom i zachowaniom negatywnym. Nagroda mogła

mieć formę m.in.: pochwały dyrektora udzielonej na apelu szkolnym; nagrody rzeczowej; listu gratulacyjnego do rodziców. W statucie nie przewidziano nagrody za bardzo dobre wyniki w nauce. Dyrektor wyjaśniła: *Brak zapisu w statucie o możliwości otrzymywania nagród przez takich uczniów jest naszym niedopatrzeniem, choć w rzeczywistości bardzo dobrze uczący się uczniowie są doceniani i nagradzani w naszej szkole.*

Uczeń mógł zostać ukarany za nieprzestrzeganie postanowień statutu, w tym: lekceważenie i zaniedbywanie nauki i innych obowiązków szkolnych, naruszenie porządku szkolnego, posiadanie lub używanie niedozwolonych i szkodzących zdrowiu używek, w tym elektronicznych papierosów. Przewidziano m.in. następujące kary: upomnienie udzielone przez wychowawcę lub dyrektora Szkoły wpisane do e-dziennika; wykonanie prac porządkowych w uzgodnieniu z dyrektorem Zespołu. W statucie nie określono trybu wnoszenia zastrzeżeń do przyznanej nagrody oraz trybu odwoływania się od kary, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.
(akta kontroli str. 94, 95, 556)

Statut nie uwzględniał prawa ucznia pełnoletniego do usprawiedliwiania nieobecności na zajęciach szkolnych oraz do samodzielnego zwalniania się z części zajęć edukacyjnych w danym dniu. Zgodnie ze statutem, uczeń biorący udział w wycieczce szkolnej zobowiązany był do przedłożenia pisemnej zgody rodziców (nie wyłączono z tego obowiązku uczniów pełnoletnich). Szerzej o tym w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 69, 90, 92)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W zarządzeniu Nr 7/2020 Dyrektora Szkoły z 23 marca 2020 r. w sprawie zdalnego nauczania w Zespole nie ustalono sposobu monitorowania postępów uczniów oraz sposobu weryfikacji wiedzy i umiejętności uczniów, w tym również informowania uczniów o jego postępach w nauce. Ograniczono się jedynie do przytoczonych poniżej ogólnych zapisów, że:

- ocenie podlegają te formy pracy ucznia, które są możliwe do wykonania na urządzeniach dostępnych dla ucznia czyli urządzeniach wykorzystywanych przez niego podczas komunikacji z nauczycielem podczas lekcji (§ 4 ust. 4);
- w okresie funkcjonowania zdalnego nauczania liczba minimalna ocen cząstkowych z przedmiotów zmniejsza się o jedną (§ 4 ust. 5);
- rodzice informowani są o ocenach za pomocą dziennika elektronicznego lub telefonicznie (§ 4 ust. 6).

Powyższe nie spełniało wymogów określonych w § 1 ust. 1 pkt 10 rozporządzenia ws. szczególnych rozwiązań.

(akta kontroli str. 437-440)

Poprzedni Dyrektor wyjaśnił: *Sposoby monitorowania postępów uczniów oraz sposoby weryfikacji wiedzy i umiejętności uczniów nie uległy zmianie. W szkole realizowano nauczanie zdalne z wykorzystaniem platformy Office 365. Ten sposób prowadzenia zajęć pozwalał sprawdzać nauczycielowi wiedzę i umiejętności uczniów stosując różnorodne formy kontroli postępów ucznia w nauce, zgodnie z zapisami w statucie Szkoły.*

(akta kontroli str. 555)

2. Statut Szkoły został sporządzony nierzetelnie. Jego analiza wykazała, że:

- mimo obowiązku wynikającego z art. 44e ust. 3 ustawy o systemie oświaty, nie określono sposobu uzasadniania przez nauczyciela ustalonych ocen. Wskazano jedynie, że nauczyciel ustalający ocenę powinien ją uzasadnić (§ 122 ust. 9)

i że każda z ocen musi być opatrzona komentarzem wskazującym mocne i słabe strony wypowiedzi (§ 115 ust. 9).

Dyrektor wyjaśniła, że *w statucie nie określono sposobu uzasadniania przez nauczyciela ustalonych przez niego ocen, ponieważ nie dopilnowaliśmy tego na etapie tworzenia przepisu, który do tego zobowiązuje.*

(akta kontroli str. 100, 114, 539)

- nie podano terminu i formy informowania ucznia i jego rodziców o przewidywanej rocznej ocenie klasyfikacyjnej zachowania oraz formy informowania ww. osób o przewidywanych dla ucznia rocznych ocenach klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych.

Zgodnie z art. 44g ust. 1 ustawy o systemie oświaty, *przed rocznym klasyfikacyjnym zebraniem rady pedagogicznej nauczyciele prowadzący poszczególne zajęcia edukacyjne oraz wychowawca oddziału informują ucznia i jego rodziców o przewidywanych dla niego rocznych ocenach klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych i przewidywanej rocznej ocenie klasyfikacyjnej zachowania, w terminie i formie określonych w statucie szkoły.*

Dyrektor wyjaśniła, że *brak powyższych informacji w statucie Szkoły wynika z faktu, iż naszym zdaniem zapis taki nie był potrzebny, nie został sformalizowany w formie pisemnej, lecz funkcjonował w Szkole.*

(akta kontroli str. 109, 113, 114, 548)

- nie określono sposobu udostępniania sprawdzonych i ocenionych pisemnych prac ucznia oraz dokumentacji dotyczącej oceniania ucznia, innej niż wymieniona w art. 44e ust. 5 pkt 1-3 ustawy o systemie oświaty, co było niezgodne z art. 44e ust. 7 tej ustawy. W statucie wskazano jedynie, że nauczyciel zobowiązany jest do przechowywania prac klasowych, sprawdzianów oraz testów w swej dokumentacji do 15 września kolejnego roku szkolnego, udostępniania ich uczniom i rodzicom (prawnym opiekunom), aby mogli zapoznać się z osiągnięciami i trudnościami edukacyjnymi uczniów (§ 115 ust. 20 statutu) oraz że sprawdzone i ocenione pisemne prace kontrolne uczeń i jego rodzice (prawni opiekunowie) otrzymują do wglądu na zasadach określonych przez nauczyciela w PZO (§ 122 ust. 8).

Dyrektor wyjaśniła, że *statut zostanie uszczegółowiony w zakresie sposobu udostępniania prac pisemnych uczniów.*

(akta kontroli str. 102, 114, 548)

- nie ustalono warunków i trybu otrzymania wyższych niż przewidywane rocznych ocen klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych oraz rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania, mimo obowiązku wynikającego z art. 44b ust. 6 pkt 6 ustawy o systemie oświaty;

W § 115 ust. 18 statutu znajdował się jedynie ogólny zapis, że *ocena semestralna lub końcoworoczna może zostać podwyższona przez nauczyciela, jeżeli uczeń robi postępy w nauce, bądź przejawia aktywność i systematyczność. Analogicznie ocena może zostać obniżona.*

Dyrektor wyjaśniła, że *obecny statut bazuje na tym sprzed kilkunastu lat i niestety od momentu objęcia urzędu dyrektora placówki przeze mnie nie został on poddany gruntownej analizie. Na przestrzeni kilkunastu lat, powyższy zapis nie powodował niejasności wśród uczniów i nauczycieli, dlatego też nie był on bardziej uszczegółowiony. (...). Ww. braki w zakresie trybu otrzymywania wyższych ocen, zarówno z zajęć, jak i z zachowania zostaną uzupełnione.*

(akta kontroli str. 102, 544)

- nie określono trybu wnoszenia zastrzeżeń do przyznanej nagrody oraz trybu odwoływania się od kary, co – jak wyjaśniła Dyrektor – wynikało z przeoczenia. Powyższe było niezgodne z art. 98 ust. 1 pkt 18 i 19 ustawy Prawo oświatowe;

(akta kontroli str. 94, 95 544)

- nie uwzględniono prawa ucznia pełnoletniego do usprawiedliwiania nieobecności na zajęciach szkolnych (w § 108) oraz samodzielnego zwalniania się z części zajęć edukacyjnych w danym dniu (w § 106) oraz nie wprowadzono wyłączenia ucznia pełnoletniego z obowiązku przedstawiania pisemnej zgody rodziców na udział w wycieczce;

Zgodnie z art. 99 pkt 2 ustawy Prawo oświatowe, obowiązki ucznia określa się w statucie szkoły z uwzględnieniem obowiązków w zakresie: usprawiedliwiania, w określonym terminie i formie, nieobecności na zajęciach edukacyjnych, w tym formy usprawiedliwiania nieobecności przez osoby pełnoletnie. Obowiązujące przepisy prawa nie ograniczają także prawa uczniów pełnoletnich do samodzielnego zwalniania się z części zajęć edukacyjnych w danym dniu.

Przepisy rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 8 listopada 2001 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki²⁵ nie określają obowiązku uzyskania zgody rodzica lub prawnego opiekuna na udział w wycieczce szkolnej ucznia pełnoletniego.

Dyrektor wyjaśniła: *Brak wyłączenia ucznia pełnoletniego z obowiązku przedstawienia pisemnej zgody rodziców na udział w wycieczce jest z naszej strony niedopatrzaniem i zapis taki zostanie skorygowany. Statut nie uwzględniał prawa ucznia pełnoletniego do usprawiedliwiania nieobecności na zajęciach szkolnych oraz samodzielnego zwalniania się z części zajęć edukacyjnych w danym dniu, ponieważ uważamy, iż duża liczba naszych pełnoletnich uczniów zbyt często korzystałaby z tego prawa, co w konsekwencji budziłoby nasze obawy o ich frekwencje na lekcjach.*

(akta kontroli str. 90-93, 549)

- w § 116 statutu nie uwzględniono, mimo iż wynika to z art. 44c ustawy o systemie oświaty, że wymagania edukacyjne powinny być dostosowane również do potrzeb rozwojowych (podano tylko, że nauczyciel jest obowiązany dostosować wymagania edukacyjne do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia);
- w § 118 ust. 1 statutu nie uwzględniono pełni treści art. 44b ust. 4 ww. ustawy (nie podano, że ocenianie zachowania ucznia polega na rozpoznawaniu również stopnia respektowania przez ucznia obowiązków określonych w statucie szkoły);
- w § 118 ust. 6 statutu nie odniesiono się, mimo iż wynika to z § 11 ust. 3 rozporządzenia ws. oceniania, do uczniów z dysfunkcjami rozwojowymi. Ponadto podano, że przy ustalaniu oceny klasyfikacyjnej zachowania ucznia, u którego stwierdzono zaburzenia rozwojowe, należy uwzględnić wpływ stwierdzonych zaburzeń lub odchyleń na jego zachowanie, na podstawie (...) opinii publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym publicznej poradni specjalistycznej, mimo iż § 11 ust. 3 ww. rozporządzenia nie wskazuje, że ma być to opinia z publicznej poradni;
- w § 118 ust. 15 nie uwzględniono w pełni treści § 17 ust. 7 i 8 rozporządzenia ws. oceniania (tj. nie wskazano, że dyrektor szkoły albo wyznaczony przez niego nauczyciel wchodzi w skład komisji, o której mowa w art. 44n ust. 4 pkt 2 ustawy o systemie oświaty, jako jej przewodniczący); nie podano również, że ww. komisja ustala roczną ocenę klasyfikacyjną zachowania w terminie 5 dni od dnia zgłoszenia

²⁵ Dz. U. Nr 135, poz. 1516, ze zm.

zastrzeżeń, o których mowa w art. 44n ust. 1 ww. ustawy, oraz że ocena jest ustalana w drodze głosowania zwykłą większością głosów, a w przypadku równej liczby głosów decyduje głos przewodniczącego komisji;

- w § 120 statutu nie ujęto treści przepisów § 17 ust. 2-4, 6, 9-12 rozporządzenia ws. oceniania dotyczących warunków i sposobu przeprowadzania sprawdzianu wiadomości i umiejętności ucznia. Nie zawarto również odwołania do tych przepisów. Ponadto w § 120 ust. 7 statutu nie podano, mimo iż wynika to z § 15 ust. 5 ww. rozporządzenia oraz art. 44l ust. 1 ustawy o systemie oświaty, że nauczyciel prowadzący dane zajęcia edukacyjne wchodzi w skład komisji egzaminacyjnej powołanej przez dyrektora Szkoły jako jej przewodniczący;
- w § 121 ust. 11 statutu nie dookreślono, że zastrzeżenia do rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych ustalonej w wyniku egzaminu poprawkowego można zgłosić w terminie 5 dni roboczych (podano tylko, że w terminie 5 dni), zgodnie z art. 44n ust. 7 ustawy o systemie oświaty;

Z wyjaśnień Dyrektor wynika, że powyższe braki powstały w wyniku niedopatrzenia lub są efektem błędnej interpretacji przepisów.

(akta kontroli str. 106-113, 555)

- przepis § 122 ust. 3 statutu mówiący o tym, że wychowawca klasy na początku każdego roku szkolnego informuje uczniów i ich rodziców (prawnych opiekunów) o skutkach ustalania uczniowi nagannej rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania jest nieuzasadniony – nie znajduje podstaw w obowiązujących przepisach oświatowych;

Zgodnie z art. 44f ust. 9 ustawy o systemie oświaty, ocena klasyfikacyjna zachowania nie ma wpływu na: 1) oceny klasyfikacyjne z zajęć edukacyjnych, 2) promocję do klasy programowo wyższej lub ukończenie szkoły.

Dyrektor wyjaśniła, że w związku z tym przepisem powyższy zapis w statucie wymaga korekty.

(akta kontroli str. 113, 544)

- w § 116 ust. 3 statutu uzyskanie oceny celującej z zajęć edukacyjnych uzależnione zostało od posiadania dodatkowej wiedzy wynikającej z samodzielnych poszukiwań i przemyśleń, przy czym z art. 44b ust. 3 pkt 1 ustawy o systemie oświaty wynika, że to podstawa programowa jest punktem odniesienia oceny osiągnięć edukacyjnych uczniów.

Dyrektor wyjaśniła, że *zapis wynika z poprzednio obowiązujących przepisów prawa oświatowego i zostanie poprawiony. (...) uczniowie naszej szkoły są oceniani zgodnie z obowiązującą literą prawa oświatowego.*

(akta kontroli str. 102-106, 545)

Ponadto nie zadbano o czytelność statutu. Znalazły się w nim błędne odwołania do poszczególnych zapisów w statucie (np. w §§ 95, 117-121), wystąpiła nieprawidłowa numeracja poszczególnych punktów lub niewłaściwa forma wypunktowania (np. w §§ 110, 118, 120). Ponadto przywołano w nim nieobowiązujące rozporządzenie (np. w § 76 ust. 1²⁶) i błędne dane promulgacyjne niektórych wymienionych w nim aktów prawnych.

Dyrektor wyjaśniła: *W statucie ze względu na ostatnio wprowadzone poprawki, występują przypadki nieprawidłowych odwołań do poszczególnych zapisów. Przez niedopatrzenie stosowana jest także nieprawidłowa forma punktowania, dlatego czytelność statutu zostanie przez nas skorygowana.*

²⁶ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania egzaminów i sprawdzianów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 83 poz. 562, ze zm.

3. W PZO objętych badaniem nie uregulowano niektórych kwestii wymaganych postanowieniami statutu lub ich nie doprecyzowano. I tak:

- a) PZO z matematyki i języka angielskiego, mimo obowiązku wynikającego z § 117 ust. 7 statutu²⁷, nie zawierały wymogów edukacyjnych z poszczególnych działów programowych na poszczególne oceny określone w WZO. Ujęto w nich ogólne wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania przez ucznia śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych, np. w PZO z matematyki uwzględniono ogólne wymagania edukacyjne określone w § 116 ust. 3 statutu. W PZO z języka angielskiego²⁸ obowiązującym w roku szkolnym 2022/2023 nauczycielka uwzględniła opracowane przez wydawnictwo Pearson wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych²⁹.

Zgodnie z art. 44b ust. 6 pkt 1 ustawy o systemie oświaty, ocenianie wewnątrzszkolnych obejmuje formułowanie przez nauczycieli wymagań edukacyjnych niezbędnych do otrzymania przez ucznia poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych zajęć edukacyjnych.

Nauczyciele matematyki³⁰ wyjaśnili, że *wymagania edukacyjne (...) zawarte są w ogólnodostępnej dokumentacji nauczyciela umieszczonej na stronie wydawnictwa, z którego korzystamy w codziennej pracy.* Nauczyciele języka angielskiego³¹ wyjaśnili, że *wymagań edukacyjnych brak w PZO, ale posługujemy się propozycjami wydawnictw. Wynika to z faktu, że w szkole pracuje obecnie dziewięciu nauczycieli języka angielskiego, z których każdy jest na innym etapie realizacji podstawy programowej.*

- b) W żadnym PZO nie określono maksymalnej liczby całogodzinnych sprawdzianów w okresie.

Z wyjaśnień nauczycieli matematyki wynika, że wymóg ten³² jest bezzasadny. Liczba sprawdzianów – jak wyjaśnili nauczyciele języka angielskiego – *jest corocznie uzależniona od partii materiału, jakie nauczyciel jest w stanie zrealizować z klasą. (...). Ścisłe określenie ilości prac pisemnych narzucałoby na nauczycieli konieczność ich przeprowadzenia, a to przełożyłoby się na jakość kształcenia poszczególnych oddziałów (...).*

- c) W PZO z języka angielskiego³³ nie określono sposobu ustalania śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych, a w pozostałych nie został on uszczegółowiony. Ograniczono się jedynie do ogólnych zapisów. W PZO z chemii i matematyki określono, że ocena śródroczna i roczna nie jest średnią arytmetyczną ocen cząstkowych, że przy ich wystawianiu bierze się pod uwagę wszystkie oceny cząstkowe i że najważniejsze są oceny ze sprawdzianów lub innych prac pisemnych. W PZO z języka angielskiego³⁴ sposób ustalania śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych różnił się jedynie formami aktywności, które miały największy wpływ na te oceny. W PZO z wychowania fizycznego podano, że przy wystawianiu ww. ocen bierze się pod uwagę głównie systematyczność

²⁷ Pierwsze tiret.

²⁸ Opracowane przez nauczycielkę uczącą w klasie 1 Tie.

²⁹ Pozostałe braki stwierdzone w PZO na rok szkolny 2021/2022 nie zostały uzupełnione w PZO na rok szkolny 2022/2023.

³⁰ Uczący w klasach, których dokumentację objęto badaniem, w tym nauczyciel uczący w klasie 2Ti.

³¹ Uczący w klasach, których dokumentację analizowano.

³² Określony w tirecie trzecim § 117 ust. 7 statutu.

³³ Opracowane przez nauczycielkę uczącą w klasie 1 Tie.

³⁴ Opracowanego przez grupę nauczycieli języka angielskiego.

i zaangażowanie na lekcjach (włożony wysiłek). Poza tym w żadnym PZO nie odniesiono się do średniej ważonej.

Zgodnie z art. 44b ust. 6 pkt 3 i 5 ustawy o systemie oświaty, ocenianie wewnątrzszkolne obejmuje ustalanie śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych zajęć edukacyjnych.

Nauczyciele języka angielskiego³⁵ uznali, że zapisy te nie wymagają dodatkowego doprecyzowania w PZO. Nauczycielka chemii w swych wyjaśnieniach wskazała, że *brakuje w statucie lub PZO ujednolicenia, jaką konkretnie ocenę dostaje uczeń przy konkretnej średniej ważonej.*

- d) We wszystkich PZO nie opisano warunków poprawiania przewidywanych ocen, mimo obowiązku wynikającego z § 117 ust. 7 statutu³⁶. W PZO z chemii wskazano jedynie, że na koniec semestru nie przewiduje się dodatkowych sprawdzianów zaliczeniowych, poza oceną niedostateczną.
- e) W PZO z języka angielskiego³⁷ nie określono zasad przechowywania i udostępniania do wglądu prac pisemnych wymaganych § 117 ust. 7 statutu³⁸, a w pozostałych³⁹ ich nie doprecyzowano. W PZO z chemii podano, że uczniowie i rodzice mają prawo wglądu do prac na terenie szkoły i że są one przechowywane do końca września następnego roku, z kolei w PZO z matematyki i języka angielskiego⁴⁰ zapisano jedynie, że prace pisemne przechowywane są do 15 września kolejnego roku.

Nauczycielka chemii wyjaśniła: *Są one do wglądu w szkole, ponieważ oddając je uczniom do domów często zdarzało się, że uczniowie nie przynosili ich z powrotem do szkoły. (...) Rodzice uczniów mogą obejrzeć sprawdziany swoich dzieci podczas „wywiadówek” czyli na zebraniu z rodzicami, na godzinie „dostępności” nauczyciela oraz podczas spotkania umówionego na prośbę rodzica lub nauczyciela.*

Nauczyciele matematyki⁴¹ wyjaśnili, że *szczegółowe zasady ustalania ocen śródrocznych i rocznych, warunki i tryb otrzymania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej, zasady przechowywania i udostępniania do wglądu prac nie są dokładnie zapisane, ale znane uczniom i rodzicom (...). Te kwestie powinien regulować statut.*

W PZO nie uwzględniono lub nie dookreślono niektórych wymaganych zasad, o których mowa w § 117 ust. 7 statutu, ponieważ – jak wyjaśnili nauczyciele wychowania fizycznego – nie określono ich w statucie. Z kolei nauczyciel matematyki uczący w klasie 1Tie uznał, że opisanie w PZO ogólnych zasad oceniania jest wystarczające.

- f) PZO z języka angielskiego⁴² nie zawierało szczegółowych kryteriów ocen cząstkowych, warunków zaliczania wiadomości z semestru w przypadku oceny niedostatecznej.

Nauczycielka odnośnie nieuwzględnienia większości wymogów określonych w § 117 ust. 7 statutu wyjaśniła: *W PZO określiłam ogólne zasady oceniania na poszczególne oceny. Dodatkowe, niezapisane w PZO zasady, są przekazywane uczniom na pierwszych lekcjach organizacyjnych, a rodzicom na zebraniach. Wyjaśnienia odnoszą się do braków w obu ww. dokumentach.*

³⁵ Uczący w klasach, których dokumentację objęto badaniem.

³⁶ Szóste tiret.

³⁷ Opracowane przez nauczycielkę uczącą w klasie 1Tie.

³⁸ Piąte tiret.

³⁹ Nie dotyczy PZO z wychowania fizycznego.

⁴⁰ Opracowanego przez grupę nauczycieli języka angielskiego.

⁴¹ Uczący w klasach, których dokumentację objęto badaniem.

⁴² Opracowane przez nauczycielkę uczącą w klasie 1Tie.

- g) Stosowanym formom aktywności ucznia, nieokreślonym w statucie (m.in. pracy na lekcji, zadaniom kontrolno-oceniającym) nie przypisano w PZO z języka angielskiego⁴³ i wychowania fizycznego wag.

Zgodnie z § 115 ust. 17 statutu, dla pracy na lekcji lub innych ocenianych form pracy ucznia stosuje się wagę wg ustaleń zespołu przedmiotowego.

Nauczyciele wychowania fizycznego nie określili wag, ponieważ – jak wyjaśnili – niektórzy z nas uważają, że do ocen z wychowania fizycznego nie powinno się stosować wag. Nauczyciele języka angielskiego wyjaśnili: *formy pracy, jak „czytanie, tłumaczenie, praca z podręcznikiem” zaliczane są do „pracy na lekcji”. Ta forma aktywności uczniów nie ma przyznanej wagi w PZO, ale zostanie dodana wkrótce.*

(akta kontroli str. 102-104, 441-512, 519-532, 713, 745, 746, 751, 754, 757-759, 762)

Ponadto PZO z wychowania fizycznego w zakresie minimalnej liczby ocen cząstkowych było niespójne ze statutem. W PZO przyjęto, że minimalna liczba ocen cząstkowych równa się liczbie godzin wychowania fizycznego tygodniowo plus jedno zadanie kontrolno-oceniające, natomiast zgodnie z § 119 ust. 7 statutu z przedmiotu realizowanego w wymiarze trzy godziny tygodniowo⁴⁴ ustala się minimum pięć ocen.

Nauczyciele, nie wskazując przyczyn, wyjaśnili, że nie dostosowali zapisu do statutu.

(akta kontroli str. 110, 482-506, 762)

4. Zgodnie z PZO z matematyki⁴⁵ uczeń, który chciał otrzymać ocenę celującą ze sprawdzianu lub testu musiał uzyskać 91-100% punktów i dodatkowo wykonać zadania o podwyższonym stopniu trudności⁴⁶. Z kolei ocenę celującą z wychowania fizycznego, na podstawie zapisów w PZO, mógł uzyskać uczeń, który posiada wiadomości nadprogramowe i wykorzystuje je w praktyce. Powyższe sformułowania wymagań na ocenę celującą wskazywały na konieczność wykazania się przez ucznia wiedzą wykraczającą poza podstawę programową, co było niezgodne z art. 44b ust. 3 pkt 1 ustawy o systemie oświaty.

Nauczyciele matematyki wyjaśnili, że *zapis dotyczący warunków uzyskania przez ucznia oceny celującej ze sprawdzianu został zapisany pomyłkowo, obecnie jest poprawiony i nie budzi zastrzeżeń*, natomiast nauczyciele wychowania fizycznego – że zapis nie został wykreślony z PZO.

(akta kontroli str. 459, 468, 477, 483, 510, 516, 754, 759, 762)

OCENA CZĄSTKOWA

W statucie określono, wynikające z delegacji ustawowej, wewnętrzne zasady oceniania, jednak nie dochowano należytej staranności przy ich opracowywaniu. Statut sporządzono nierzetelnie, ponieważ nie uregulowano w nim niektórych kwestii związanych z ocenianiem i prawami ucznia lub niektóre zapisy statutu nie były dostosowane do przepisów, które stanowiły podstawę do ich sformułowania. PZO dla objętych analizą czterech przedmiotów nie spełniały niektórych wymagań określonych w statucie lub zawarte w nich zapisy nie zostały wystarczająco uszczegółowione. Zawarte w statucie i w czterech PZO sformułowanie wymagań edukacyjnych na ocenę celującą wskazywało na konieczność wykazania się przez ucznia wiedzą wykraczającą poza podstawę programową. Zasady dotyczące nauki zdalnej⁴⁷ nie spełniały wymogów określonych w § 1 ust. 1 pkt 10 rozporządzenia ws. szczególnych rozwiązań.

⁴³ Opracowanego przez grupę nauczycieli języka angielskiego.

⁴⁴ Tyle godzin mieli np. uczniowie badanych klas.

⁴⁵ Obowiązujących w roku szkolnym 2021/2022.

⁴⁶ Zapis o dodatkowym zadaniu został usunięty z PZO na rok szkolny 2022/2023.

⁴⁷ Określone w zarządzeniu nr 7/2020 Dyrektora Szkoły z 23 marca 2020 r. w sprawie zdalnego nauczania w Zespole.

2. Realizacja i dokumentowanie procesu oceniania uczniów

Opis stanu faktycznego

Na początku roku szkolnego 2022/2023 wychowawcy zapoznali uczniów⁴⁸ (na godzinie wychowawczej) oraz ich rodziców⁴⁹ (na wywiadówce) z WZO. Nauczyciele poinformowali uczniów o wymaganiach edukacyjnych niezbędnych do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych, wynikających z realizowanego przez siebie programu nauczania oraz sposobach sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów.

(akta kontroli str. 557-564, 569, 586, 602, 616)

W roku szkolnym 2021/2022, zgodnie z § 119 ust. 3 statutu, przewidywaną ocenę roczną nauczyciele przedmiotów objętych analizą (tj. matematyki, chemii, języka angielskiego i wychowania fizycznego) wpisali uczniom klasy 1Tie i 2Ti w dzienniku elektronicznym na minimum trzy tygodnie przed radą klasyfikacyjną. O tych ocenach uczniowie zostali poinformowani ustnie, a rodzice m.in. na zebraniu lub za pośrednictwem dziennika elektronicznego.

(akta kontroli str. 127, 568, 585, 599, 602, 616)

W latach szkolnych 2020/2021-2022/2023 (I półrocze) nie wszyscy uczniowie dwóch zespołów⁵⁰ klas, których dokumentacja szkolna została przeanalizowana, uzyskali z wybranych przedmiotów⁵¹ wymaganą liczbę ocenę, określoną w § 119 ust. 7 statutu⁵², o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W roku szkolnym 2020/2021 liczba ocen cząstkowych uczniów klasy 1Ti wyniosła (odpowiednio w pierwszym i drugim półroczu) z: wychowania fizycznego od jednej do czterech i od dwóch do dziewięciu; matematyki od trzech do sześciu i od czterech do ośmiu; chemii od trzech do czterech i od trzech do pięciu; języka angielskiego od czterech do sześciu i od czterech do siedmiu.

W roku szkolnym 2021/2022 uczniowie klasy 2Ti uzyskali (odpowiednio w pierwszym i drugim półroczu) z: wychowania fizycznego od zera do sześciu ocen i od dwóch do dziewięciu, z matematyki od trzech do ośmiu i od pięciu do 10; chemii od trzech do sześciu i od trzech do pięciu; języka angielskiego od trzech do czterech i od trzech do pięciu, natomiast uczniowie klasy 1 Tie z: wychowania fizycznego od czterech do 15 i od czterech do 11, z matematyki od jednej do sześciu i od jednej do siedmiu; chemii od dwóch do pięciu i od trzech do sześciu; języka angielskiego od trzech do 10 i od jednej do dziewięciu. W I półroczu roku szkolnego 2022/2023 liczba ocen cząstkowych uczniów klasy 3Ti i 2Tie wyniosła z: wychowania fizycznego odpowiednio od czterech do ośmiu i od czterech do 14, z matematyki od jednej do ośmiu i od trzech do siedmiu; chemii od trzech do czterech i od trzech do pięciu; języka angielskiego od trzech do czterech i od trzech do dziewięciu.

Każda z ww. klas była w powyższych latach szkolnych podzielona na dwie grupy na języku angielskim i wychowaniu fizycznym. Grupy te były prowadzone przez różnych nauczycieli. W każdej grupie liczb ocen cząstkowych była różna, np. w klasie 1Tie jeden z nauczycieli wychowania fizycznej w swojej grupie wystawił w I półroczu roku szkolnego 2021/2022 od czterech do dziewięciu ocen, a drugi od ośmiu do 15.

(akta kontroli str. 110, 618-699)

Na przykładzie analizowanych oddziałów klas ustalono, że w latach objętych kontrolą na lekcjach: matematyki, chemii i języka angielskiego uczniowie uzyskiwali oceny

⁴⁸ Ustaleń dokonano na przykładzie objętych badaniem klas 2 Tie i 3 Ti.

⁴⁹ Prawnych opiekunów.

⁵⁰ Odpowiednio klasy 1 Ti, 2 Ti i 1Tie oraz 3 Ti i 2 Tie.

⁵¹ Tj. z matematyki, chemii, języka angielskiego i wychowania fizycznego.

⁵² Przy uwzględnieniu, że w okresie funkcjonowania zdalnego nauczania liczba minimalna ocen cząstkowych zmniejsza się o jeden.

z różnych rodzajów aktywności (m.in. sprawdzianu, kartkówki, odpowiedzi ustnej, pracy domowej, aktywności na lekcji), przy czym nie w każdym semestrze i nie wszyscy uczniowie. Na lekcjach wychowania fizycznego oceniano głównie aktywność.

W okresie objętym kontrolą wystąpiły przypadki nieoceniania niektórych rodzajów aktywności (np. kartkówki lub pracy domowej, którą zgodnie z § 115 ust. 12 statutu⁵³, należy systematycznie sprawdzać, aby motywować ucznia do solidnej pracy).

Jedna z nauczycielek języka angielskiego, która nie oceniała pracy domowej⁵⁴ wyjaśniła, że *w dobie nowoczesnej technologii informacyjnej i powszechnego dostępu do Internetu, ocena z takiej aktywności nie jest obiektywna, gdyż przeważnie uczeń wykonuje zadanie niesamodzielnie*. Podobnej odpowiedzi udzielił jeszcze jeden nauczyciel, który nie stosował pracy domowej i kartkówek⁵⁵ i dodał, że jest *zwolennikiem komunikatywnego podejścia do nauki języków obcych i że mówienie, słuchanie i czytanie są kluczowymi sprawnościami językowymi. Kartkówki nie są w stanie, ze względu na swoją „wrywkowość”, obiektywnie oddać poziom wcześniej wspomnianych sprawności*.

(akta kontroli str. 101, 618-699, 725, 728)

W dziennikach elektronicznych, w których wpisywano oceny z ww. przedmiotów, większość kolumn oceniania bieżącego opisana została symbolami, które zostały określone w statucie (np. S - sprawdzian, K - kartkówka). Każdej wpisanej w kolumnie ocenianej aktywności przyporządkowana była waga, przy czym nie zawsze zgodna z określoną w statucie lub nieokreślona w PZO.

(akta kontroli str. 102, 618-699)

Uczniowie korzystali z możliwości poprawy niesatysfakcjonującej ich oceny ze sprawdzianu, a w niektórych przypadkach również z kartkówki lub odpowiedzi ustnej. Do dziennika wpisywano obie oceny, jednak nie stosowano przy tym jednolitego podejścia. Jedni nauczyciele korygowali pierwszą uzyskaną ocenę bieżącą w ten sposób, że ocena poprawiana była widoczna w nawiasie, a poprawiona poza nim i tylko ta ocena była wliczana do średniej, drudzy poprawiali ocenę w odwrotny sposób⁵⁶, co skutkowało tym, że do średniej wliczała się ocena poprawiana. Zdarzały się również przypadki, w których obie oceny były uwzględniane w średniej, ponieważ zostały wpisane do dwóch różnych kolumn w dzienniku.

Jedna z nauczycielek języka angielskiego wyjaśniła, że *błędne wpisywanie do dziennika ocen z poprawy dokonywałam powielając schemat stosowany przez innych nauczycieli naszej szkoły, uważając go za poprawny i właściwy*. Druga nauczycielka tego przedmiotu udzieliła podobnych wyjaśnień. Trzecia podała, że uwzględniła obie oceny, ponieważ *każda ocena jest ważna i należy ją brać pod uwagę*.

Nauczycielka matematyki wyjaśniła: *Ocenę z poprawy sprawdzianu wpisywałam w odrębną kolumnę z adnotacją, że to poprawa, bo ten sposób uznałam za bardziej czytelny niż korygowanie oceny. (...). Uczniowie wiedzą, że nie liczę tych ocen podwójnie i wybieram wyższą. Wpisywałam ocenę z poprawy, aby była widoczna informacja, że uczeń miał szansę poprawić ocenę, skorzystał z niej, ale nie osiągnął lepszego rezultatu. (...)*.

Zdaniem NIK, wszyscy nauczyciele powinni wpisywać oceny z poprawy, tak aby tylko one były wliczane do średniej ważonej i brane pod uwagę przy wystawianiu ocen

⁵³ W statucie podano *wypowiedzi domowe*. Dyrektor wyjaśniła, że jest to błąd pisarski, który zostanie skorygowany. Chodziło o prace domowe.

⁵⁴ W klasie 2 Ti w roku szkolnym 2021/2022 i klasie 3Ti w I semestrze roku szkolnego 2022/2023.

⁵⁵ W klasie 1 Ti w roku szkolnym 2020/2021, w klasie 2 Ti w roku szkolnym 2021/2022 i klasie 3Ti w I semestrze roku szkolnego 2022/2023.

⁵⁶ Tj. ocena poprawiona była w nawiasie.

śródrocznych i rocznych. NIK zauważa również, że niejedolite podejście ze strony nauczycieli do uwzględnienia w dzienniku poprawy powoduje, że zarówno uczeń, jak i jego rodzice nie otrzymują rzetelnej informacji o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych oraz o postępach w tym zakresie.

(akta kontroli str. 549, 618-699, 712, 721, 725)

Uczniowie, po wykorzystaniu nieprzygotowania, za brak stroju na lekcji wychowania fizycznego otrzymywali ocenę niedostateczną. Jeden z nauczycieli wyjaśnił, że *jeśli uczeń więcej niż 2-3 razy w miesiącu nie przynosi stroju to dostaje ocenę niedostateczną z aktywności, ponieważ aktywny na zajęciach nie jest*. Drugi podał, że *kolejne nieprzygotowanie do lekcji jest porównywalne do odmowy odpowiedzi albo pisania kartkówki na innych przedmiotach*.

(akta kontroli str. 707, 709, 715, 733)

Na próbie dokumentacji związanej z ocenianiem pięciu uczniów (o różnych wynikach edukacyjnych) z dwóch klas objętych analizą ustalono, że w roku szkolnym 2021/2022 i w pierwszym semestrze roku szkolnego 2022/2023 nauczyciele trzech przedmiotów (matematyki, chemii i języka angielskiego) wystawiali oceny systematycznie⁵⁷.

(akta kontroli str. 666-671, 676-679, 686-691, 696-699)

W Szkole – jak wyjaśniła Dyrektor – nie funkcjonuje system monitorowania systematyczności oceniania. Systematyczność oceniania weryfikuje się podczas sporadycznych kontroli dziennika przez dyrektora. Kontrole zgodności liczby ocen częściowych ze statutem oraz regularności ich wystawiania zostały przeprowadzone 24 marca 2021 r., 27 grudnia 2022 r. oraz 10, 16 i 17 stycznia 2023 r. Ogółem w okresie objętym kontrolą skontrolowano 11 dzienników uczniów z Technikum, przy czym w pięciu stwierdzono uchybienia w powyższym zakresie.

Dyrektor wyjaśniła: *Nie byłam w stanie przeprowadzić więcej kontroli ze względu na różnorodność obowiązków w zakresie czynności. Ponadto w roku szkolnym 2021/2022 przez 5 miesięcy samodzielnie kierowałam szkołą, ponieważ ówczesny dyrektor przebywał na zwolnieniu lekarskim. Nasza placówka jest zespołem szkół, który liczy co roku około 30 oddziałów, (...) co sprawia, że zakres kontroli wszystkich dzienników staje się bardzo obszerny. (...) Niewielka ilość kontroli wynika z faktu, iż sugerowałam się, że poprzednicy nie dokonywali kontroli wszystkich dzienników pod każdym względem, były one jedynie wybiórcze. Poprzedni Dyrektor wyjaśnił, że nadzór pedagogiczny w zakresie zgodności liczby ocen częściowych ze statutem Szkoły, regularności ich wystawiania, prawidłowości stosowania przyjętych w WZO wag, prawidłowości i kompletności zapisów w dziennikach w Technikum był sprawowany. Poza kontrolami dzienników lekcyjnych podczas posiedzeń Rady Pedagogicznej przypomniano nauczycielom o przestrzeganiu WZO. (...)*

(akta kontroli str. 155, 160, 162, 833, 835)

Z wyjaśnień nauczycieli uczących w badanych klasach wynika, że ocenę śródroczną i roczną ustalają na podstawie ocen częściowych, przy czym dla niektórych z nich największe znaczenie ma ocena ze sprawdzianu. Część nauczycieli wystawiając ww. oceny bierze pod uwagę średnią ważoną oraz inne kryteria (np. zaangażowanie, systematyczność, możliwości ucznia, wkład pracy).

Powyższe wyjaśnienia, w ocenie NIK, potwierdzają konieczność ujednoczenia sposobu ustalania śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych i powiązania go ze średnią ważoną.

⁵⁷ W związku z tym, że w roku szkolnym 2020/2021 nauka odbywała się głównie w trybie zdalnym nie wzięto go pod uwagę przy ocenie systematyczności oceniania. Analizy nie przeprowadzono również dla przedmiotu wychowanie fizyczne w związku z tym, że nie wszyscy nauczyciele wpisali wszystkie uzyskane przez uczniów oceny z tego przedmiotu (nie zostały one przepisane z dziennika nauczyciela). Data widoczna w dzienniku jest datą wpisu oceny do dziennika.

(akta kontroli str. 705, 707, 709, 713, 715, 719, 722, 726, 728, 733, 745, 751, 754)

W klasach objętych analizą w roku szkolnym 2021/2022 było 11 uczniów z dysfunkcjami, a w roku szkolnym 2022/2023 – 10⁵⁸. Pięciorgu uczniom z dysleksją, dysgrafią lub dysortografią oraz uczniowi z obniżonym poziomem rozwoju intelektualnego dostosowano wymagania edukacyjne do zaleceń zawartych w opiniach psychologiczno-pedagogicznych wydanych tym uczniom. Pozostali nie mieli dostosowanych takich wymagań, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 804-831)

Ustalono, w przypadku klas, których dokumentacja była objęta analizą, że zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji⁵⁹: dla każdej klasy Szkoła prowadziła dziennik lekcyjny, w którym odnotowywano frekwencję uczniów na zajęciach edukacyjnych, wpisywano tematy przeprowadzonych zajęć, a także uzyskane przez uczniów bieżące, śródroczne i roczne oceny klasyfikacyjne (§ 8 ust. 1 i 3), przy czym zdarzyły się przypadki, w których nauczyciel nie przepisał do dziennika lekcyjnego wszystkich ocen zapisanych w swoim podręcznym dzienniku. Dzienniki lekcyjne prowadzono w postaci elektronicznej (§ 21 ust. 1). Wpisów w arkuszach ocen pięciu uczniów wybranych klas dokonano na podstawie danych zawartych w dzienniku lekcyjnym (oceny roczne w arkuszach były zgodne z tymi w dzienniku) oraz w protokołach egzaminów klasyfikacyjnych i poprawkowych. Nauczyciele wypełniający arkusze ocen ww. uczniów potwierdzili podpisem zgodność wpisów z dokumentami, na podstawie których ich dokonano (§ 14 ust. 2).

(akta kontroli str. 653-699, 764-785)

Wychowawczynie klas 3Ti i 2Tie, których dokumentację objęto badaniem, na początku roku szkolnego 2022/2023 poinformowały uczniów (w czasie godziny wychowawczej) oraz ich rodziców/prawnych opiekunów (podczas wywiadówki) o warunkach i sposobie oraz kryteriach oceniania zachowania.

(akta kontroli str. 569, 586, 602, 616)

W ustaleniu oceny zachowania brali udział z głosem opiniującym uczniowie i nauczyciele, zaś ostatecznie ustalał ją wychowawca klasy. W przypadku klas objętych analizą opinie nauczycieli o zachowaniu każdego z uczniów dokumentowane były na kartach propozycji sporządzonych w formie tabelarycznej. Na lekcji z wychowawcą uczniowie oceniali się wzajemnie, poza tym każdy z nich miał możliwość samooceny (podania argumentów, które mogłyby mieć wpływ na podwyższenie oceny z zachowania). Z wyjaśnień wychowawców wynika, że oceny zachowania ustalano biorąc pod uwagę kryteria określone w WZO. Wychowawczynie klasy 3Ti dodała, że *trudno dokonać oceny ucznia, który jest zaangażowany w życie szkoły, działa w samorządzie uczniowskim, ale jednocześnie ma bardzo dużą liczbę godzin nieusprawiedliwionych i spóźnień*.

W roku szkolnym 2020/2021 wychowawczynie klasy 1 Ti nie wystawiła proponowanych ocen zachowania, ponieważ – jak wyjaśniła – *był to czas pandemii. Uczniowie byli pod opieką rodziców, a wywiązywanie się z obowiązków szkolnych wnioskowałam na podstawie frekwencji i łączenia się podczas lekcji zdalnych. Frekwencja była bardzo wysoka (...). Nie było niepokojących sygnałów od nauczycieli i rodziców*.

⁵⁸ W roku szkolnym 2021/2022 było dziewięć uczniów z dysleksją, dysgrafią lub dysortografią, uczeń z niepełnosprawnością ruchową i uczeń o obniżonym poziomie rozwoju intelektualnego. W roku szkolnym 2022/2023 było o jednego ucznia z dysleksją i dysortografią więcej.

⁵⁹ Dz. U. poz. 1646, ze zm. (dalej: rozporządzenie ws. dokumentowania).

W latach szkolnych 2020/2021 i 2021/2022 z propozycjami ocen zachowania rodzice uczniów klas objętych badaniem byli zapoznawani poprzez m.in. wpis w dzienniku elektronicznym oraz na zebraniu klasowym.

(akta kontroli str. 566, 568, 585, 602-613, 616, 617)

Uczniowie klasy 3Ti uzyskali oceny zachowania w roku szkolnym:

- 2020/2021: wzorowych – cztery, bardzo dobrych – dziewięć, dobrych – 13⁶⁰;
- 2021/2022: wzorowych – jedną, bardzo dobrych – siedem, dobrych – 10, poprawnych – pięć oraz nieodpowiednich i nagannych po jednej⁶¹;
- 2022/2023 (w pierwszym semestrze): bardzo dobrych – sześć, dobrych – pięć, poprawnych – 11, nieodpowiednich – dwie oraz naganną – jedną⁶².

Uczniowie klasy 2Tie uzyskali oceny zachowania w roku szkolnym:

- 2021/2022: wzorowych – dziewięć, bardzo dobrych – sześć, dobrych – dziewięć, poprawnych – cztery oraz nieodpowiednich – dwa⁶³;
- 2022/2023 (w pierwszym semestrze): wzorowych i bardzo dobrych – po sześć, dobrych – pięć, poprawnych i nieodpowiednich – po sześć⁶⁴.

(akta kontroli str. 786-799)

Najniższe oceny zachowania w roku szkolnym 2021/2022 dla czterech⁶⁵ uczniów wychowawcy uzasadnili m.in. rażącym zaniedbywaniem podstawowych obowiązków, nagminnym opuszczaniem zajęć z nieuzasadnionych przyczyn oraz wpływaniem demoralizująco na resztę grupy⁶⁶. Z kolei najwyższe oceny z zachowania w ww. roku szkolnym czterech uczniów⁶⁷ wychowawcy uargumentowali m.in. wzorowym wypełnianiem obowiązków szkolnych, wysoką kulturą osobistą, zaangażowaniem w działalność charytatywną, ponad 90% frekwencją.

(akta kontroli str. 603, 617)

W roku szkolnym 2020/2021 odbyły się 23 egzaminy poprawkowe, w roku szkolnym 2021/2022 – 61. Uczniowie nie zdali odpowiednio: siedmiu i 28 z nich. W roku szkolnym 2020/2021 przeprowadzono dwa egzaminy klasyfikacyjne⁶⁸, w pierwszym semestrze roku szkolnego 2022/2023 – dziewięć (jednego nie zdano).

W latach szkolnych 2020/2021 i 2021/2022 nie przeprowadzono sprawdzianów wiadomości i umiejętności lub komisyjnego ustalenia oceny zachowania. W powyższym okresie do Dyrektora Szkoły nie zgłoszono zastrzeżeń do rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych lub rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania, w związku z ustaleniem ich niezgodnie z przepisami dotyczącymi trybu ustalania tych ocen.

(akta kontroli str. 155, 380-383)

Analizą dotyczącą przestrzegania zasad przeprowadzania egzaminów klasyfikacyjnych i poprawkowych objęto 17 egzaminów poprawkowych (tj. 20% z lat szkolnych 2020/2021 i 2021/2022), w tym 10 niezdanych, oraz 11 egzaminów klasyfikacyjnych (tj. 100% z okresu objętego kontrolą).

Analiza dokumentacji dotyczącej 28 wyżej wymienionych egzaminów wykazała, że:

⁶⁰ Na koniec roku szkolnego 2020/2021 w klasie 1 Ti było 26 uczniów.

⁶¹ Na koniec roku szkolnego 2021/2022 w klasie 2Ti było 25 uczniów.

⁶² Na koniec I semestru roku szkolnego 2022/2023 w klasie 3Ti było 25 uczniów.

⁶³ Na koniec roku szkolnego 2021/2022 w klasie 1Tie było 30 uczniów.

⁶⁴ Na koniec I semestru roku szkolnego 2022/2023 w klasie 2 Tie było 29 uczniów.

⁶⁵ Uczniowie klasy 1 Tie (nr 21 i 24 – ocena roczna *nieodpowiednie*) i 2Ti (nr 12 – ocena roczna *nieodpowiednie* i nr 24 – ocena roczna *naganne*).

⁶⁶ Dotyczy dwóch uczniów z klasy 1Tie.

⁶⁷ Uczniowie klas 1Tie (nr 9 i 15 z wzorową oceną roczną) i 2Ti (nr ucznia: 22 z wzorową oceną roczną oraz 5 z bardzo dobrą oceną roczną).

⁶⁸ W tym jeden w pierwszym półroczu.

- Egzaminy poprawkowe zostały przeprowadzone przez komisje, w składzie których były osoby wymienione w § 16 ust. 5 rozporządzenia ws. oceniania, a egzaminy klasyfikacyjne przez komisje, w skład których wchodził jeden nauczyciel prowadzący dane zajęcia i jeden nauczyciel prowadzący takie same lub pokrewne zajęcia, przy czym w jednej komisji zamiast nauczyciela prowadzącego dane zajęcia⁶⁹, który w dniu egzaminu przebywał na zwolnieniu lekarskim był nauczyciel tego samego przedmiotu. W każdej komisji przeprowadzającej egzamin klasyfikacyjny nie wskazano przewodniczącego. Ww. komisje egzaminacyjne nie zostały formalnie powołane przez dyrektora Szkoły (wewnętrznym zarządzeniem), o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
- Wszystkie egzaminy poprawkowe odbyły się w terminie określonym w § 16 ust. 4 rozporządzenia ws. oceniania, tj. w ostatnim tygodniu ferii letnich. Terminy egzaminów poprawkowych w roku szkolnym 2021/2022 zostały wyznaczone przez Dyrektora Szkoły po zakończeniu rocznych zajęć dydaktyczno-wychowawczych⁷⁰, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
- Egzaminy klasyfikacyjne przeprowadzono następnego dnia, dwa lub trzy dni po posiedzeniu Rady, na którym w związku z wnioskami uczniów i/lub ich rodziców o dopuszczenie do egzaminu klasyfikacyjnego podjęto decyzję o ich przeprowadzeniu. Terminy tych egzaminów nie były ustalane z uczniami i ich rodzicami, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Dyrektor wyjaśniła: *Egzaminy klasyfikacyjne wyznaczono na dzień następny lub 2-3 dni po posiedzeniu Rady Pedagogicznej, ponieważ takie terminy były stosowane od lat. Zarówno nauczyciele jak i uczniowie byli przyzwyczajeni do takich terminów między jedną a drugą radą. (...). Uczeń posiada wiedzę, że będzie nieklasyfikowany od kilku dni i ma czas, aby przygotować się do egzaminu.*

- Dwa egzaminy klasyfikacyjne z wychowania fizycznego miały formę zadań praktycznych i ustną, pozostałe egzaminy – formę pisemną i ustną;
- Wszystkie protokoły z egzaminów poprawkowych zawierały elementy, o których mowa w § 16 ust. 7 rozporządzenia ws. oceniania. We wszystkich protokołach z egzaminów klasyfikacyjnych znajdowały się elementy wymienione w § 15 ust. 10 ww. rozporządzenia. Wszystkie protokoły z egzaminów zawierały zwięzłą informację o ustnych odpowiedziach ucznia. Do każdego protokołu z egzaminu, którego jedna z jego części miała formę pisemną, dołączono pisemną pracę ucznia. Do przekazanych kontrolerowi dwóch protokołów z egzaminów klasyfikacyjnych z wychowania fizycznego nie dołączono zwięzłej informacji o wykonaniu przez ucznia zadania praktycznego, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
- Podstawą nieklasyfikowania w pierwszym semestrze roku 2022/2023 dwóch uczniów klasy 1Tei (nr w dzienniku 3 i 24) był wyłącznie brak ocen. Uczniowie na zajęciach z przedmiotu, z którego nie byli klasyfikowani, mieli frekwencję przekraczającą 70%. Szerzej o tym w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Pozostali uczniowie nie byli klasyfikowani, ponieważ brak było podstaw do ustalenia śródrocznej lub rocznej oceny klasyfikacyjnej (brak ocen lub niewystarczająca ich liczba⁷¹) z powodu nieobecności ucznia na tych zajęciach

⁶⁹ Maszyny elektryczne.

⁷⁰ Kontrolerowi nie przedłożono dokumentacji pozwalającej zweryfikować, czy terminy egzaminów poprawkowych w roku szkolnym 2020/2021 dyrektor szkoły wyznaczał do dnia zakończenia rocznych zajęć dydaktyczno-wychowawczych.

⁷¹ Nie uzyskano minimalnej liczby ocen określonej w statucie.

przekraczającej połowę czasu przeznaczanego na te zajęcia w okresie, za który przeprowadzana była klasyfikacja;

- Informacje o egzaminach poprawkowych zostały odnotowane w arkuszach ocen uczniów. W arkuszu ocen ucznia klasy 2 gBŻ (nr w dzienniku 20) wpisano tylko jeden z dwóch zdawanych w roku szkolnym 2020/2021 egzaminów klasyfikacyjnych⁷² (nie odnotowano w nim informacji o egzaminie klasyfikacyjnym przeprowadzonym w pierwszym semestrze roku szkolnego 2020/2021).

Zgodnie z § 14 ust. 2 rozporządzenia ws. dokumentowania, wpisów w arkuszu ocen ucznia dokonuje się na podstawie danych zawartych m.in. w protokołach egzaminów klasyfikacyjnych.

Poprzedni Dyrektor wyjaśnił: *Obecne arkusze ocen nie zawierają pozycji do wpisywania ocen śródrocznych, tylko rocznych. Wpisanie informacji o egzaminie klasyfikacyjnym nie miałoby punktu odniesienia (w arkuszu nie ma informacji, że uczeń był nieklasyfikowany z geografii).*

(akta kontroli str. 254, 384-419, 421, 422, 431, 556)

W Szkole przeprowadzono egzaminy klasyfikacyjne w związku z klasyfikacją śródroczną, mimo iż w świetle przepisów oświatowych nie ma obowiązku ich przeprowadzania dla uczniów kontynuujących naukę w drugim półroczu. Oceny śródroczne wskazują postępy w nauce uczniów, jest to informacja na temat osiągnięć edukacyjnych dla ucznia i jego rodziców/opiekunów prawnych (art. 44f ust. 2 ustawy o systemie oświaty). Uczeń nieklasyfikowany w pierwszym półroczu może kontynuować naukę, gdyż o promowaniu lub ukończeniu szkoły decyduje klasyfikacja roczna (art. 44o ust. 4 ww. ustawy). Jeżeli w wyniku klasyfikacji śródrocznej stwierdzono, że poziom osiągnięć edukacyjnych ucznia uniemożliwi lub utrudni kontynuowanie nauki, szkoła, w miarę możliwości, stwarza uczniowi szansę uzupełnienia braków.

Dyrektor wyjaśniła: *Podczas posiedzenia Rady Pedagogicznej w dniu 24 stycznia 2023 r. podjęto decyzję o przeprowadzeniu egzaminów klasyfikacyjnych dla uczniów nieklasyfikowanych podczas klasyfikacji śródrocznej w roku szkolnym 2022/2023, aby zarówno uczeń jak i jego rodzice (opiekuni prawni) mieli informację na jakim poziomie znajduje się uczeń kończąc I półrocze. W ten sposób samemu uczniowi łatwiej zakończyć pozytywnie rok szkolny. Powodem przeprowadzenia tych egzaminów był fakt, by uczniów nieklasyfikowanych i tych, którzy mają oceny niedostateczne na koniec pierwszego semestru, traktować w jednakowy sposób, czyli zobligować do zaliczenia materiału. Uczniowie, którzy kończą semestr z oceną niedostateczną muszą zaliczyć materiał, w przypadku osób nieklasyfikowanych obowiązek zaliczenia nie obowiązywałby, gdyby nie egzamin klasyfikacyjny.*

Poprzedni Dyrektor wyjaśnił, że *Rada Pedagogiczna podjęła decyzję o przeprowadzeniu egzaminu klasyfikacyjnego dla ucznia Technikum (z klasy 2gBŻ) na prośbę rodziców ucznia złożoną na piśmie zgodnie z § 117 ust.14 statutu Szkoły.*

(akta kontroli str. 384-389, 421, 431)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości.

1. W okresie objętym kontrolą nauczyciele nie wystawili niektórym uczniom klas, których dokumentacja z przebiegu nauczania była objęta badaniem, minimalnej liczby ocen cząstkowych, o której mowa w § 119 ust. 7 statutu⁷³. W większości przypadków była to różnica jednej oceny, której to – jak wynika z wyjaśnień nauczycieli – nie udało

⁷² Ustalenia dokonane na podstawie arkuszy ocen uczniów z lat szkolnych 2020/2021-2021/2022.

⁷³ Przy uwzględnieniu, że w okresie funkcjonowania zdalnego nauczania liczbę minimalnych ocen cząstkowych zmniejsza się o jeden.

się uzyskać m.in. z powodu nieobecności uczniów, niewpisania ocen do dziennika lub nie wystawiono ich, gdyż uznano, że zebrana liczba ocen pozwala na sklasyfikowanie ucznia. Pozostałe przypadki dotyczyły nieuzyskania więcej niż dwóch ocen w stosunku do wymaganej ich liczby. I tak:

- W I półroczu roku szkolnego 2020/2021 w klasie 1Ti dwóm uczniom wystawiono z matematyki trzy oceny, siedemnastu z wychowania fizycznego od jednej do trzech ocen (w tym trzynastu tylko jedną). W II półroczu dwunastu uczniów miało z wychowania fizycznego od dwóch do czterech ocen;
- W I półroczu roku szkolnego 2021/2022 w klasie 2Ti jeden uczeń otrzymał z matematyki tylko trzy oceny, trzynastu z wychowania fizycznego od zera do dwóch (w tym pięciu żadnej oceny). W II półroczu pięciu uczniom wystawiono z wychowania fizycznego od dwóch do trzech ocen. Z kolei w klasie 1Tie jeden uczeń uzyskał z angielskiego w I półroczu dwie oceny, a dwóch w II półroczu od jednej do dwóch ocen; z matematyki odpowiednio: sześciu od jednej do trzech ocen i jeden trzy;
- W I półroczu roku szkolnego 2022/2023 z matematyki w klasie 3 Ti dwóch uczniów otrzymało od jednej do dwóch ocen (uczniowie byli nieklasyfikowani), a w klasie 2Tie dwóch trzy oceny.

Nauczycielka języka angielskiego wyjaśniła, że uczniowie mogli być nieobecni, *kiedy np. chciałam sprawdzić im pracę domową. Może istnieć również taka możliwość, iż dziennik nie zapisał ocen (...)*. Z wyjaśnień nauczyciela matematyki⁷⁴ wynika, że uczniowie uzyskali mniejszą liczbę ocen z powodu m.in. nieobecności. Liczba ocen częściowych była jednak wystarczająca by wystawić im oceny śródroczne. Nauczyciel matematyki⁷⁵ wskazał, że przyczyny mniejszej liczby ocen były różne np. nieobecność lub nieprzygotowanie uczniów. Dodał również, odnośnie dwóch uczniów, którym wystawił ocenę śródroczną lub roczną na podstawie tylko jednej oceny częściowej, że nie podjął decyzji o ich nieklasyfikowaniu, ponieważ ich frekwencja w semestrze pierwszym była nieco większa niż 50%.

Z wyjaśnień nauczycieli wychowania fizycznego wynika, że nie wszystkie oceny zostały z podręcznego dziennika papierowego przepisane do dziennika elektronicznego. Poza tym – jak dodał jeden z nich – *mamy jeden sprawny komputer i ciężko na bieżąco uzupełniać oceny*. W świetle tych wyjaśnień brak ocen z wychowania fizycznego w e-dzienniku oznacza, że nie zapewniono jego kompletności.

(akta kontroli str. 618-699, 707, 709, 712, 719, 725, 728, 732, 733)

2. Część nauczycieli przypisywała ocenom wagi niezgodnie ze statutem (np. niektórzy nauczyciele języka angielskiego przypisali ocenie za sprawdzian bądź test wagę 4 zamiast 5 lub z pracy domowej wagę 1 zamiast 3) lub niejednolicie (np. jeden z nauczycieli ocenie z tej samej formy aktywności przypisywał wagę 1 lub 3) lub jednakową wagę wszystkim formom aktywności (wagę 1 wszystkim ocenom z wychowania fizycznego).

Z wyjaśnień tych nauczycieli wynika, że wystawienie wszystkich ocen z wagą 1 lub niezgodną ze statutem spowodowane było pomyłką lub nieuwagą, bądź też uzależnione było od stopnia trudności lub przyłożenia się ucznia do wykonanej pracy.

(akta kontroli str. 621-630, 636-640, 647, 648, 707, 709, 712, 715, 722, 728, 732, 746)

3. Dwóch nauczycieli nie opracowało zakresu dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb uczniów⁷⁶, z powodu – jak wyjaśnił jeden z nauczycieli –

⁷⁴ Uczącego w klasie 1 Ti, 2 Ti i 3Ti.

⁷⁵ Uczący w klasie 1Tie i 2Tie.

⁷⁶ Jednego ucznia z niepełnosprawnością ruchową i czterech uczniów z dysleksją, dysgrafią lub dysortografią

nieprzekazania dokumentów świadczących o dysfunkcji uczniów lub – jak podał drugi nauczyciel, dlatego że nikt z dyrekcji tego nie wymagał.

Zgodnie z art. 44c ust. 2 ustawy o systemie oświaty, *nauczyciel jest obowiązany dostosować wymagania edukacyjne, o których mowa w art. 44b ust. 8 pkt 1, do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia, w przypadkach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 44zb.*

(akta kontroli str. 713-741, 805-808)

4. Nauczyciel matematyki uczący w klasie 1Tie skorygował dwie oceny śródroczne (niedostateczne na dopuszczające) po uchwaleniu przez Radę wyników śródrocznej klasyfikacji uczniów⁷⁷ (15 czerwca 2022 r.). Rada nie podjęła uchwały zmieniającej wyniki klasyfikacji.

Zgodnie z art. 44f ust. 2 ustawy o systemie oświaty, klasyfikację śródroczną przeprowadza się w terminie określonym w statucie szkoły. Przepisy oświatowe nie przewidują możliwości zmiany oceny semestralnej po podjęciu przez radę pedagogiczną uchwały w sprawie wyników klasyfikacji śródrocznej. Dopuszczają jedynie możliwość zmiany rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych lub rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania, w sytuacji, gdy uczeń lub jego rodzice zgłoszą zastrzeżenia do dyrektora szkoły, jeżeli uznają, że zostały one ustalone niezgodnie z przepisami dotyczącymi trybu ustalania tych ocen.

Nauczyciel wyjaśnił: *Źle zinterpretowałem zapisy WZO i PZO związane z poprawą oceny niedostatecznej za semestr pierwszy. W czerwcu, kiedy uczniowie (nr 4 i nr 5) poprawili ocenę śródroczną wstawiłem błędnie ocenę dopuszczającą w miejsce oceny niedostatecznej za semestr pierwszy, zamiast wstawić ją w miejsce ocen bieżących.*

(akta kontroli str. 682, 688, 750, 800-803)

5. Komisje egzaminacyjne przeprowadzające egzaminy klasyfikacyjne i poprawkowe⁷⁸ nie zostały formalnie powołane przez Dyrektora Szkoły. Składy poszczególnych komisji były podane w protokołach z egzaminów, przy czym w protokołach z egzaminów klasyfikacyjnych nie wskazano przewodniczącego komisji.

(akta kontroli str. 384-394, 402)

Zgodnie z art. 44l ust. 1 ustawy o systemie oświaty, egzamin klasyfikacyjny, o którym mowa w art. 44k ust. 2 i 3 ustawy Prawo oświatowe, przeprowadza komisja powołana przez dyrektora szkoły.

Zgodnie z § 15 ust. 5 rozporządzenia ws. oceniania, egzamin klasyfikacyjny, o którym mowa w art. 44k ust. 2 i 3 ustawy o systemie oświaty, przeprowadza komisja, w której skład wchodzi: 1) nauczyciel prowadzący dane zajęcia edukacyjne – jako przewodniczący komisji; 2) nauczyciel prowadzący takie same lub pokrewne zajęcia edukacyjne.

Zgodnie z art. 44m ust. 2 ustawy o systemie oświaty, egzamin poprawkowy przeprowadza komisja powołana przez dyrektora szkoły.

Z wyjaśnień Poprzedniego Dyrektora wynika, że kontynuował przyjęte w Szkole procedury ustalania komisji egzaminacyjnych i dlatego nie powołał ich w sposób formalny. Przyznał również, że zgodnie z przepisami należało to jednak uczynić.

(akta kontroli str. 254)

⁷⁷ Uchwała Nr 2/2022 Rady Pedagogicznej Szkoły z dnia 11 stycznia 2022 r. wyników śródrocznej klasyfikacji uczniów w roku szkolnym 2021/2022.

⁷⁸ Ustaleń dokonano na podstawie dokumentacji dotyczącej 28 egzaminów, w tym 17 poprawkowych i 11 klasyfikacyjnych.

Dyrektor wyjaśniła: *Komisja nie została powołana formalnie zarządzeniem, lecz nauczyciele wchodzący w jej skład zostali poinformowani o tym fakcie ustnie podczas posiedzenia Rady Pedagogicznej w dniu 24 stycznia 2023 r. ze wskazaniem, że nauczyciel prowadzący dany przedmiot ma być przewodniczącym, a członkiem komisji zostanie nauczyciel tego samego lub pokrewnego przedmiotu. W taki sposób komisje ds. przeprowadzania egzaminów klasyfikacyjnych były ustalane od lat.*

W protokole z ww. posiedzenia nie wskazano składów poszczególnych komisji egzaminacyjnych, zapisano jedynie, że *do komisji przeprowadzających ww. egzaminy klasyfikacyjne zostali powołani nauczyciele uczący danego przedmiotu w tej klasie i nauczyciel tego samego przedmiotu lub pokrewnego.* Tym samym powyższe wyjaśnienia nie zasługują na uwzględnienie.

(akta kontroli str. 128, 132, 133, 236)

6. Terminy egzaminów poprawkowych w roku szkolnym 2021/2022 nie zostały wyznaczone przez Dyrektora Szkoły do dnia zakończenia rocznych zajęć dydaktyczno-wychowawczych, co było niezgodne z § 16 ust. 4 rozporządzenia ws. oceniania. Harmonogram egzaminów poprawkowych został wysłany drogą mailową do wychowawców 25 lipca 2022 r.

Poprzedni Dyrektor wyjaśnił: *Terminy egzaminów poprawkowych w roku szkolnym 2021/2022 wyznaczono po zakończeniu rocznych zajęć dydaktyczno-wychowawczych, gdyż taką procedurę stosowano od lat.*

(akta kontroli str. 394, 396-399, 431)

7. Dyrektor nie uzgadniał z uczniami i ich rodzicami terminów egzaminów klasyfikacyjnych. Świadczy o tym brak jakiegokolwiek dokumentacji potwierdzającej realizację tego obowiązku, o którym mowa w art. 44l ust. 2 ustawy o systemie oświaty, oraz treść oświadczenia, w którym Dyrektor podała, że *informacja o terminie i formie przeprowadzenia egzaminu klasyfikacyjnego przekazywana była uczniowi i rodzicowi niepełnoletniego ucznia przez wychowawcę.*

Dyrektor wyjaśniła: *Terminy egzaminów klasyfikacyjnych są proponowane uczniowi i jego rodzicom przez nauczyciela. Jeżeli termin ten nie odpowiada uczniowi, wówczas jest ustalany inny w formie ustnej, telefonicznie lub drogą mailową.*

Wymaganie uzgodnienia terminu z uczniem i jego rodzicami wyklucza jednostronne ustalenie tego terminu.

(akta kontroli str. 389, 395, 545)

8. Nauczyciel przedmiotu *Maszyny elektryczne*, nie wystawiając żadnych ocen dwóm uczniom klasy 1Tei z frekwencją na tym przedmiocie przekraczającą 70% (tj. 73,68% i 89,47%), dopuścił do sytuacji, w której uczniowie byli nieklasyfikowani w pierwszym semestrze roku szkolnego 2022/2023 wyłącznie z powodu braku ocen, co było niezgodne z art. 44k ust. 1 ustawy o systemie oświaty.

(akta kontroli str. 386, 387, 421)

Zgodnie z powyższym przepisem, uczeń może nie być klasyfikowany z jednego, kilku albo wszystkich zajęć edukacyjnych, jeżeli brak jest podstaw do ustalenia śródrocznej lub rocznej oceny klasyfikacyjnej z powodu nieobecności ucznia na tych zajęciach przekraczającej połowę czasu przeznaczonego na te zajęcia w okresie, za który przeprowadzana jest klasyfikacja.

Nauczyciel przedmiotu uczący ww. uczniów wyjaśnił, że warunkiem uzyskania klasyfikacji z przedmiotu *Maszyny elektryczne*, oprócz frekwencji na zajęciach, było uzyskanie ocen cząstkowych ze sprawdzianu, notatek i odpowiedzi ustnej. Jeden z ww. uczniów nie był na sprawdzianie, drugi, mimo iż na nim był, to nie oddał pracy. Uczniowie nie robili notatek z lekcji (nie mieli zeszytu). Nie skorzystali również ze stworzonej im możliwości napisania zaległego sprawdzianu. Nauczyciel dodał również, że jedna godzina tygodniowo zajęć z ww. przedmiotu w klasie 1Tel oraz

prorowadzenie ich dopiero od 24 października 2022 r., mogło mieć wpływ na brak ocen cząstkowych.

(akta kontroli str. 435)

9. Dyrektor nie zadbała o skompletowanie dokumentów z przebiegu dwóch egzaminów klasyfikacyjnych i ich właściwe przechowywanie w Szkole. Informacje o wykonaniu przez uczniów zadań praktycznych nie zostały dołączone do protokołów z egzaminów, mimo iż obowiązek ten wynikał z § 15 ust. 11 rozporządzenia ws. oceniania. Członkowie komisji egzaminacyjnej wyjaśnili, że *omyłkowo dokumenty te nie zostały dołączone do protokołów, a zostały w dzienniku nauczyciela wychowania fizycznego.*

(akta kontroli str. 388, 389, 433)

Zgodnie z § 26 rozporządzenia ws. dokumentowania, dyrektor szkoły ponosi odpowiedzialność za właściwe prowadzenie i przechowywanie dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz za wydawanie przez szkołę dokumentów zgodnych z posiadaną dokumentacją.

Dyrektor wyjaśniła: *Podczas przyjmowania dokumentacji z egzaminów klasyfikacyjnych (...) nowy pracownik nie sprawdził jej gruntownie, przez co doszło do przeoczenia przedłożenia informacji o wykonaniu przez uczniów zadania praktycznego.*

(akta kontroli str. 545)

W związku z wyeliminowaniem przez jednostkę nieprawidłowości, NIK nie formułuje wniosku pokontrolnego.

OCENA CZĄSTKOWA

Szkolna praktyka oceniania osiągnięć edukacyjnych uczniów klas objętych analizą i wybranych czterech zajęć edukacyjnych nie zawsze była zgodna z przyjętymi uregulowaniami wewnętrznymi. Proces oceniania był dokumentowany, choć w pojedynczych przypadkach nie zadbano o kompletność zapisów w dziennikach elektronicznych. Nie wszystkie określone w przepisach zasady dotyczące egzaminów poprawkowych i klasyfikacyjnych były przestrzegane. W Szkole nie dla wszystkich uczniów z dysfunkcjami został opracowany zakres dostosowań wymagań edukacyjnych do ich indywidualnych potrzeb.

OBSZAR

3. Nadzór pedagogiczny nad ocenianiem uczniów

Opis stanu faktycznego

W roku szkolnym 2020/2021 nie zaplanowano i nie przeprowadzono zarówno ewaluacji wewnętrznej dotyczącej funkcjonowania wewnętrznego systemu oceniania i jego roli w procesie kształcenia, jak i monitorowania w zakresie oceniania.

(akta kontroli str. 163)

Plany nadzoru pedagogicznego na lata szkolne 2020/2021-2022/2023 zostały przedstawione na zebraniu Rady w terminie do dnia 15 września roku szkolnego, którego dotyczył plan (tj. zgodnie z § 23 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego⁷⁹), a wyniki i wnioski ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego w latach szkolnych 2020/2021-2022/2023 w terminie do 31 sierpnia (tj. zgodnie z § 24 ww. rozporządzenia). Plany nadzoru pedagogicznego nie były modyfikowane.

(akta kontroli str. 163-165)

Plany nadzoru pedagogicznego na lata 2020/2021 i 2021/2022 nie zawierały planu obserwacji, o której mowa w § 22 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Pozostałe wymagania, o których mowa w § 23 ust. 3 ww. rozporządzenia, zostały spełnione. Plan

⁷⁹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1551, ze zm.

nadzoru pedagogicznego w roku szkolnym 2022/2023 uwzględniał elementy, o których mowa w powyższym przepisie.

Poprzedni Dyrektor nie przeprowadził zaplanowanej w roku szkolnym 2021/2022 kontroli przestrzegania zasad oceniania polegającej na analizie zgodności oceniania z WZO, gdyż – jak wynika z jego wyjaśnień – jego nieobecność, trwająca od 5 października 2021 r. do 18 lutego 2022 r., nie pozwoliła mu na jej realizowanie. Kontrole w powyższym zakresie zostały przeprowadzone w pozostałych latach objętych kontrolą.

Kontrole przeprowadzone w latach szkolnych 2020/2021-2022/2023 w ramach kontroli przestrzegania przez nauczycieli przepisów prawa dotyczących działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły lub placówki, wykazały m.in., że: uczniowie otrzymywali rzetelną informację zwrotną podczas ocenienia ich osiągnięć, jednak zdarzały się przypadki, że nauczyciel nie przekazywał do wglądu prac uczniów; niektórzy nauczyciele nieterminowo wystawiali przewidywane śródroczne i roczne oceny klasyfikacyjne, wystąpiły przypadki niesystematyczności w ocenianiu, nauczyciele oceniali zgodnie z WZO stosując różnorodne formy oceniania.

W roku szkolnym 2022/2023, w ramach kontroli przebiegu procesów kształcenia i wychowania w Szkole oraz efektów działalności dydaktycznej, wychowawczej, profilaktycznej oraz innej działalności statutowej Szkoły, zaplanowano kontrole polegające m.in. na analizie wyników egzaminów zewnętrznych oraz analizie ocen klasyfikacyjnych niedostatecznych. W pierwszym semestrze tego roku przeprowadzono analizę wyników próbnych egzaminów maturalnych z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego, nie przeprowadzono natomiast drugiej z ww. analiz. Dyrektor wyjaśniła, że *w natłoku obowiązków związanych z przejęciem obowiązków dyrektora szkoły od 1 września 2022 r., bieżącymi obowiązkami oraz niespodziewanymi sytuacjami wymagającymi natychmiastowego rozwiązywania, nie byłam w stanie przeprowadzić dokładnej kontroli przebiegu procesów kształcenia i wychowania w szkole oraz efektów działalności dydaktycznej, wychowawczej, profilaktycznej oraz innej działalności statutowej szkoły. Jedynie podczas Rady Pedagogicznej w dniu 24 stycznia 2023 r., nauczyciele przedstawili przyczyny klasyfikacyjnych ocen niedostatecznych oraz wnioski do pracy w II semestrze.*

(akta kontroli str. 163-212, 216, 236)

W roku szkolnym 2020/2021 dokonano jednej obserwacji lekcji (hospitacji lekcji wychowania fizycznego, w ramach której sprawdzono m.in. czy nauczyciel dokonał oceny wiadomości i umiejętności ucznia), w roku szkolnym 2021/2022 – czterech, a w I półroczu roku szkolnego 2022/2023 – siedmiu (zgodnie z planem obserwacji)⁸⁰. Jednym z działań nauczyciela obserwowanych na ośmiu lekcjach było ocenianie uczniów. W wyniku tych obserwacji stwierdzono m.in., że nauczyciele uzasadniają oceny bieżące.

(akta kontroli str. 164, 165, 215, 220-222, 226-231)

Wnioski ze sprawowanego w okresie objętym kontrolą nadzoru dotyczyły m.in.: dokonywania zapisów w dzienniku elektronicznym w sposób rzetelny i systematyczny, zintensyfikowania działań w zakresie przygotowania maturzystów do egzaminu zewnętrznego zgodnie z wymaganiami egzaminacyjnymi, wdrożenia w roku szkolnym 2022/2023 programu naprawczego mającego na celu poprawę zdawalności matury z matematyki i języka polskiego, systematycznego przeprowadzania egzaminów próbnych.

(akta kontroli str. 163-165, 173-176, 179-181, 188, 189, 191, 192, 210-212)

⁸⁰ Wymieniono tylko obserwacje zajęć prowadzonych w Technikum.

W czasie nauki zdalnej nie zaistniały okoliczności do podejmowania działań nadzorczych w trybie doraźnym. Nie prowadzono obserwacji lekcji online. Poprzedni Dyrektor wyjaśnił, że *powodem były opory przed formą prowadzenia obserwacji na odległość, spowodowane zbyt małymi umiejętnościami posługiwania się TIK*⁸¹.

(akta kontroli str. 164, 165, 215, 216)

W roku szkolnym 2020/2021 doradca metodyczny ze Świętokrzyskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach przeprowadziła dla nauczycieli szkolenie „Jak zaaktywizować uczniów podczas pracy zdalnej?” dotyczące metod, zasad i sposobów pracy zdalnej. Szkoląca, jako jeden z czynników wspierających motywację ucznia wskazała kryteria oceniania i warunki zaliczania. Innych działań mających na celu wspomaganie nauczycieli w doskonaleniu organizacji i metod pracy dydaktyczno-wychowawczej wykorzystywanych w procesie oceniania w okresie objętym kontrolą nie prowadzono.

(akta kontroli str. 125, 126, 216, 239)

Analiza 10 uchwał Rady podjętych w latach szkolnych 2020/2021 i 2021/2022 na podstawie art. 70 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo oświatowe wykazała, że:

- Cztery uchwały w sprawie klasyfikacji śródrocznej i rocznej zostały prawidłowo skonstruowane, aczkolwiek w trzech z nich podano błędne dane promulgacyjne tej ustawy (nieobowiązujące w dniu ich podjęcia);
- W dwóch uchwałach w sprawie zatwierdzenia wyników egzaminów poprawkowych (nr 16/2022 i nr 18/2021) oraz w dwóch uchwałach w sprawie wyników egzaminów klasyfikacyjnych (nr 15/2021 i nr 4/2021), jako podstawę prawną ich podjęcia podano art. 70 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo oświatowe, mimo iż treść tych uchwał nie odnosiła się do klasyfikacji i promocji uczniów, a jedynie wskazywała wyniki egzaminów. Ponadto w dwóch uchwałach (nr 16/2022 i nr 18/2021) w podstawie prawnej podano nieistniejący w statucie § 67 ust. 15⁸²;

Zgodnie z art. 70 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo oświatowe, do kompetencji stanowiących rady pedagogicznej należy podejmowanie uchwał w sprawie wyników klasyfikacji i promocji uczniów.

Poprzedni Dyrektor wyjaśnił, że *zatwierdzanie wyników egzaminów jest równoznaczne z klasyfikacją uczniów z tych przedmiotów, z których zdawali egzaminy, stąd taka podstawa prawna (art. 70 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo oświatowe)*. Podał również, że *uczniowie, którzy zdali egzaminy poprawkowe uzyskując pozytywne oceny z wszystkich klasyfikacyjnych przedmiotów, spełnili warunki promowania do klasy programowo wyższej, dlatego uznaliśmy, że ich promowanie jest „automatyczne”*. Poza tym wyjaśnił, że błędnie został wpisany § 67 ust. 15 statutu Szkoły, powinien być § 64 ust. 15.

- w dwóch uchwałach w sprawie promowania do klasy programowo wyższej ucznia z jedną oceną niedostateczną (nr 24/2022 i nr 26/2021) w podstawie prawnej ich podjęcia podano art. 70 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo oświatowe. Nie wskazano w niej natomiast art. 44m ust. 6 ustawy o systemie oświaty, w związku z § 17 ust. 7 pkt 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2019 r. w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków⁸³. Ponadto błędnie podano dane promulgacyjne ustawy Prawo oświatowe (nieobowiązujące w dniu ich podjęcia);

Poprzedni Dyrektor wyjaśnił, że w uchwałach nie wskazano art. 44m ust. 6 ustawy o systemie oświaty, ponieważ uznano, że art. 70 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo oświatowe jest nad nim nadrzędny. Dodał również, że *art. 70 ust. 1 pkt 2 nie ulegał zmianie, więc*

⁸¹ Technologie informacyjno-komunikacyjne.

⁸² § 67 statutu ma tylko jeden ustęp i reguluje kwestie dotyczące dodatkowych stanowisk kierowniczych.

⁸³ Dz. U. poz. 1700, ze zm.

uznałem, że można powołać się na pierwotny tekst ustawy Prawo oświatowe z dnia 14 grudnia 2016 r.

- W dwóch uchwałach w sprawie wyników egzaminów klasyfikacyjnych (nr 15/2021 i nr 4/2021) odwołano się do protokołów z posiedzeń, na których wyznaczono egzaminy, zamiast do protokołów z posiedzeń Rady, na których zatwierdzano wyniki egzaminów. Z wyjaśnień Poprzedniego Dyrektora wynika, że nastąpił błąd;
- Na posiedzeniach Rady, na których podejmowano uchwały w sprawie klasyfikacji śródrocznej lub rocznej, wychowawcy omawiali wyniki klasyfikacji. Załącznikami do protokołów z tych posiedzeń były sprawozdania z wynikami klasyfikacji. W sprawozdaniach z klasyfikacji śródrocznej lub rocznej uczniów dwóch klas objętych analizą⁸⁴ znalazły się (choć nie we wszystkich): ogólna charakterystyka klasy, opis jej mocnych i słabych stron i/lub wnioski do dalszej pracy.

(akta kontroli str. 125-128, 135-152, 243-250, 253, 254)

W latach szkolnych 2020/2021 i 2021/2022 Rada nie podejmowała uchwał na podstawie art. 70 ust. 1 pkt 6 ustawy Prawo oświatowe, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 165)

W latach szkolnych 2020/2021 i 2021/2022 nie dokonywano analizy korelacji oceniającej wewnętrzne z wynikami egzaminów zewnętrznych. W tych latach – jak wyjaśniła Dyrektor – *wyniki egzaminu maturalnego zostały ujęte w tabelarycznym zestawieniu, pokazującym ilość zdanych i niezdanych matur. Wyniki te podlegały następnie omówieniu ustnemu, na posiedzeniach Rady Pedagogicznej rozmawiano o ewentualnych przyczynach m.in. słabszych wyników. Każdy nauczyciel osobno wypowiadał się w sprawie wyników egzaminu klasy, w której nauczał. Z wyjaśnień Dyrektora wynika również, że po spotkaniu dyrektorów szkół w Starostwie Powiatowym we Włoszczowie dotyczącym wyników matur w 2022 r. zlecono nauczycielom matematyki i języka polskiego przeprowadzenie analiz wyników egzaminu maturalnego uczniów, którzy go nie zdali. Analiz dokonano z uwzględnieniem m.in. frekwencji na zajęciach oraz ocen rocznych z tych przedmiotów ze wszystkich lat nauki. Wśród przyczyn niepowodzeń na maturze z matematyki znalazły się m.in.: brak umiejętności rachunkowych oraz podstawowej wiedzy matematycznej zdobytej na wcześniejszych etapach edukacji, obniżony poziom intelektualny uczniów, brak motywacji do nauki, niekorzystanie z możliwości udziału w zajęciach wspomagających lub dodatkowych realizowanych w ramach projektu „Matematyka bez poprawki” oraz opuszczanie zajęć z powodu dorywczych prac zarobkowych. Na podstawie tych analiz sformułowano wnioski do pracy dydaktycznej z kolejnymi rocznikami.*

(akta kontroli str. 239, 240, 255-274)

W roku szkolnym 2022/2023 dokonano analiz wyników próbnych egzaminów maturalnych z matematyki, języka polskiego i języka angielskiego. Nauczyciele tych przedmiotów wskazali przyczyny słabszych wyników i przedstawili wynikające z nich wnioski do dalszej pracy.

(akta kontroli str. 206-209, 239, 275-321)

Dokonana w trakcie kontroli przez nauczycieli za lata szkolne 2020/2021 i 2021/2022 analiza powiązań między wynikami matur z matematyki i języka angielskiego a ocenami rocznymi z tych przedmiotów wykazała, że w większości przypadków istniała zbieżność lub zgodność między oceną końcową z przedmiotu a wynikiem z egzaminu maturalnego. Zdarzyły się jednak przypadki rozbieżności⁸⁵. Na wyniki

⁸⁴ Za lata szkolne 2020/2021 i 2021/2022.

⁸⁵ W roku szkolnym 2021/2022 wyniki z egzaminu z języka angielskiego różniły się wyraźnie w 17 przypadkach na 92, z matematyki w 10 na 100, a w roku szkolnym 2020/2021 odpowiednio: w 15 na 64 i w 16 na 92.

matur wpłynęły m.in.: stres, zdalne nauczanie, problemy z koncentracją, brak właściwej motywacji do nauki, absencja na lekcjach.

(akta kontroli str. 322-348, 836-838)

W okresie objętym kontrolą nie prowadzono badania efektów kształcenia z wychowania fizycznego lub plastyki, ponieważ – jak wyjaśniła Dyrektor – ze względu na egzamin maturalny skoncentrowano się na przedmiotach egzaminacyjnych, takich jak język polski i matematyka.

(akta kontroli str. 240)

W latach szkolnych 2020/2021-2022/2023⁸⁶ w Szkole nie została przeprowadzona kontrola zewnętrzna w zakresie objętym kontrolą NIK.

(akta kontroli str. 349)

W statucie określono, że rada pedagogiczna, rada rodziców, samorząd uczniowski współpracują poprzez rozpatrywanie skarg i wniosków w granicach swoich kompetencji określonych przepisami ustawy o systemie oświaty, ustawy Prawo oświatowe oraz statutem Zespołu (§ 73 ust. 7). Skargi i wnioski powinny wpływać z zachowaniem drogi służbowej, tj. składający skargę kieruje ją do organu Zespołu zgodnie z jego kompetencjami poprzez dyrektora Zespołu (§ 73 ust. 8).

W § 108 statutu wskazano, że w przypadku naruszenia swoich praw ze strony nauczyciela lub innego pracownika Zespołu, uczeń ma prawo wnieść skargę do wychowawcy klasy, pedagoga szkolnego, Rzecznika Praw Ucznia lub dyrektora Zespołu i oczekiwać wyjaśnień. Z § 113 statutu wynika, że do zadań Rzecznika Praw Ucznia należy m.in. załatwianie indywidualnych skarg; że podjęcie czynności przez Rzecznika następuje m.in. na wniosek ucznia, który powinien zawierać oznaczenie wnioskodawcy oraz osoby, której sprawa dotyczy, a także określać przedmiot sprawy; że Rzecznik po zapoznaniu się z każdym skierowanym do niego wnioskiem ma prawo: zbadać każdą sprawę, żądać złożenia wyjaśnień oraz prowadzić postępowanie wyjaśniające; po zbadaniu sprawy Rzecznik może: wyjaśnić wnioskodawcy, że nie stwierdził naruszenia praw ucznia lub skierować wystąpienie do organu, organizacji, lub osoby, w których działalności stwierdził naruszenie praw ucznia. Rzecznik formułuje opinie i wnioski co do sposobu załatwienia sprawy.

(akta kontroli str. 92, 98)

W latach szkolnych 2020/2021-2022/2023 (I semestr) do Szkoły nie wpłynęła żadna skarga czy wniosek dotyczący przestrzegania zasad oceniania, klasyfikowania i przeprowadzania egzaminów, przestrzegania statutu oraz praw ucznia. Dyrektor wyjaśniła, że w okresie objętym kontrolą uczniowie nie wnosili skarg do wychowawców klas, pedagoga szkolnego, Rzecznika Praw Ucznia i dyrektora Zespołu.

(akta kontroli str. 155, 157)

Zdaniem Dyrektora, pedagoga szkolnego i czterech nauczycieli wybranych spośród tych, którzy w badanym okresie prowadzili zajęcia lekcyjne w oddziałach objętych badaniem, WZO są potrzebne, a ich status jest wysoki lub średni⁸⁷. Na ukształtowanie się WZO wpłynęła przede wszystkim podstawa programowa. WZO nie do końca rozwiązywały kwestie sprawiedliwego oceniania. Część zapytanych wskazała na sytuację, w której przy tej samej średniej ocen uczeń może otrzymać różne oceny śródroczne/roczne u różnych nauczycieli. Jeden z nauczycieli podał, że gdyby w WZO zawarto informacje, że oceny semestralne/końcowe są wynikiem średniej ważonej ocen cząstkowych, jeżeli średnia np.: wynosi 1.67 i więcej, wówczas uczeń otrzymuje ocenę dopuszczającą, to sprawiłoby, że uczeń nie czułby się zagubiony

⁸⁶ Do dnia rozpoczęcia kontroli NIK, tj. do 12 stycznia 2023 r.

⁸⁷ Zdaniem jednej z sześciu zapytanych osób.

w rzeczywistości szkolnej. Biorąc jednak pod uwagę możliwości naszych uczniów – są to w dużej mierze dzieci mało zdolne, mające problemy w nauce oraz z niską motywacją do pracy – całkowita rezygnacja ze średniej ważonej na korzyść arytmetycznej umożliwiłaby nauczycielowi ocenę dziecka zarówno w oparciu o zdobyte przez niego oceny oraz zaangażowanie w pracę. Pedagog szkolny wskazał na sytuacje, w których podczas lekcji na danym przedmiocie nauczyciel stawia ocenę za aktywność, natomiast na tym samym przedmiocie prowadzonym przez innego nauczyciela uczeń musi zbierać trzy „+” (plusy) aby otrzymać ocenę. Jego zdaniem uczeń może poczuć się zagubiony, uczestnicząc równocześnie w tak zróżnicowanej rzeczywistości szkolnej. Większość zapytanych stwierdziła, że system oceniania powinien być połączony z systemem wychowawczym. Wszyscy zgodzili się ze stwierdzeniami, że:

- zainteresowanie ze strony rodziców systemem oceniania zwiększa się, gdy uczeń ma problemy w szkole,
- w sytuacji, gdy uczeń, który jest bardzo zdolny, ma osiągnięcia, ale lekceważy nauczyciela, spóźnia się notorycznie, można mu postawić ocenę celującą z tego przedmiotu na koniec roku,
- uczeń, który nie sprawia problemów wychowawczych, ma doskonałą frekwencję i dobre wyniki w nauce nie powinien dostać oceny zachowania wzorowej, jeśli nie udziela się na forum klasy/Szkoły.

Najtrudniejsza sytuacja pedagogiczna związana z wystawieniem oceny zachowania uczniowi, opisana przez jednego z nauczycieli, związana była z uczniem, który wykazywał się wysoką kulturą osobistą, osiągał bardzo dobre wyniki w nauce, jednak z niezależnych od niego czynników (problemów osobistych), miał wysoką absencję na zajęciach lekcyjnych. Trudna sytuacja rodzinna ucznia (patologiczna rodzina, liczne obowiązki domowe, brak wsparcia ze strony rodziców) sprawiły, że w większości godziny nieobecne były również nieusprawiedliwionymi. Zapis WZO mówi: „Liczba godzin nieobecnych nieusprawiedliwionych wpływa na ostateczną ocenę zachowania”. Ocenienie w tym przypadku ucznia zachowaniem nieodpowiednim lub nagannym byłoby dla niego krzywdzące, dlatego jako wychowawca klasy podjęłam działania z korzyścią dla niego. Do najtrudniejszych sytuacji związanych z wystawieniem uczniowi rocznej oceny klasyfikacyjnej jeden z nauczycieli zaliczył sytuację, w której uczeń miał ocenę niedostateczną ze sprawdzianu i kartkówki, a z pracy domowej i pracy na lekcji – oceny pozytywne. Na pierwszy semestr uczeń uzyskał ocenę dopuszczającą. Nauczyciel miał wątpliwości, czy wystawić tej osobie ocenę niedostateczną czy dopuszczającą, przy średniej 1,53.

(akta kontroli str. 353-379)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Plany nadzoru pedagogicznego na lata 2020/2021 i 2021/2022 nie zawierały planu obserwacji, o której mowa w § 22 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia ws. nadzoru pedagogicznego, co było niezgodne z § 23 ust. 3 pkt 4 tego rozporządzenia.

(akta kontroli str. 164, 166-171, 182-186)

Powyższe plany nadzoru nie spełniały wymogu, o którym mowa w § 23 ust. 3 pkt 4 rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego, gdyż – jak wyjaśnił Poprzedni Dyrektor – obserwacje miały dotyczyć osób kończących awanse zawodowe i nauczycieli, którzy wystąpią z wnioskiem o dokonanie oceny pracy.

(akta kontroli str. 215)

W świetle § 22 ust. 3 pkt 2 ww. rozporządzenia, dyrektor szkoły nie może ograniczyć się do obserwacji zajęć prowadzonych tylko przez nauczycieli wskazanych w powyższych wyjaśnieniach. Zgodnie z tym przepisem, w celu realizacji zadań, o których mowa w ust. 1, dyrektor szkoły lub placówki we współpracy z nauczycielami zajmującymi stanowiska kierownicze obserwuje prowadzone przez nauczycieli zajęcia dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze oraz inne zajęcia i czynności wynikające z działalności statutowej szkoły lub placówki.

W związku z wyeliminowaniem przez jednostkę nieprawidłowości, NIK nie formułuje wniosku pokontrolnego.

2. W latach szkolnych 2020/2021-2021/2022 Rada nie podejmowała uchwał w sprawie ustalenia sposobu wykorzystania wyników nadzoru pedagogicznego w celu doskonalenia pracy szkoły.

(akta kontroli str. 165)

Zgodnie z art. 70 ust. 1 pkt 6 ustawy Prawo oświatowe, do kompetencji stanowiących rady pedagogicznej należy ustalanie sposobu wykorzystania wyników nadzoru pedagogicznego, w tym sprawowanego nad szkołą lub placówką przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny, w celu doskonalenia pracy szkoły lub placówki.

Poprzedni Dyrektor wyjaśnił: *Rada zgodziła się z wynikami i wnioskami z nadzoru, natomiast nie zostało to wyrażone w formie uchwały. (...). Niepodejmowanie uchwał w przedmiotowej sprawie wynikało z zapisów kompetencji rady pedagogicznej w statucie Szkoły, które wymagają doprecyzowania.*

(akta kontroli str. 242)

OCENA CZĄSTKOWA

Wewnątrzszkolne ocenianie uczniów objęto w Szkole nadzorem pedagogicznym, przy czym stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości wskazują, że nie był on jednak wystarczający. Prezentowane przez Dyrektora wnioski z nadzoru zawierały wskazania mające na celu doskonalenie pracy Szkoły, w tym proces oceniania osiągnięć edukacyjnych. Plany nadzoru pedagogicznego na lata 2020/2021-2021/2022 nie zawierały planów obserwacji. Rada nie wywiązywała się z obowiązku podejmowania uchwał w sprawie ustalenia sposobu wykorzystania wyników nadzoru pedagogicznego w celu doskonalenia pracy szkoły. Przy sporządzaniu ponad 50% analizowanych uchwał ww. organu nie dochowano należytej staranności.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski i uwagę:

Wnioski

1. Określenie w zasadach dotyczących nauki zdalnej sposobu monitorowania postępów uczniów oraz sposobu weryfikacji wiedzy i umiejętności uczniów, w tym również informowania uczniów o jego postępach w nauce.
2. Dostosowanie postanowień statutu Szkoły dotyczących wewnątrzszkolnych zasad oceniania i praw ucznia do obowiązujących przepisów oświatowych w sposób eliminujący stwierdzone nieprawidłowości.
3. Dostosowanie PZO do wymagań określonych w statucie.
4. Zapewnienie oceniania osiągnięć edukacyjnych uczniów zgodnie z przyjętymi uregulowaniami wewnętrznymi.
5. Podjęcie działań w celu opracowania przez nauczycieli zakresu dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb wszystkich uczniów z dysfunkcjami.

6. Wyeliminowanie przypadków zmiany śródrocznej oceny klasyfikacyjnej po zatwierdzeniu przez Radę wyników klasyfikacji.
7. Formalne powoływanie komisji egzaminacyjnych do przeprowadzenia egzaminów klasyfikacyjnych i poprawkowych.
8. Wyznaczanie terminów egzaminów poprawkowych przed zakończeniem rocznych zajęć dydaktyczno-wychowawczych.
9. Uzgadnianie z uczniami i ich rodzicami/opiekunami prawnymi terminów egzaminów klasyfikacyjnych.
10. Podjęcie działań zapobiegających wystąpieniu sytuacji, w której uczeń z frekwencją powyżej 50% nie uzyskuje żadnych ocen i jest nieklasyfikowany.
11. Podejmowanie przez Radę uchwał w sprawie ustalenia sposobu wykorzystania wyników nadzoru pedagogicznego.

Uwaga

Charakter i skala stwierdzonych nieprawidłowości dotyczących obszaru oceniania uczniów w Szkole wskazują na konieczność wzmocnienia nadzoru pedagogicznego w tym zakresie.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwagi
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce, kwietnia 2023 r.

Kontroler
Agnieszka Olejarz
główny specjalista kontroli
państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach
Dyrektor
Grzegorz Walendzik

.....
podpis

.....
podpis